

Základná škola Abovská 36, 040 17 Košice

Inovovaný školský vzdelávací program

„Učíme sa byť múdri“

	<u>Predkladateľ:</u>	
	Názov školy:	Základná škola
	Druh školy:	štátna
	Adresa:	Abovská 36, 040 17 Košice
	IČO:	031263160
	Riaditeľ školy:	Mgr. Miroslav Gajdoš
	Koordinátor pre iŠkVP:	PaedDr. Gabriela Fenková
<u>Kontakt</u>	Telefónne a faxové číslo:	055/6855198
	Elektronická adresa:	E -mail: zsabovska@centrum.sk
	Internetová adresa:	www.zsabovke.edupage.org
	<u>Zriadovateľ:</u>	
	Názov:	Mesto Košice
		škola je právnym subjektom: od 1.1.1998
	Adresa:	Trieda SNP č. 48/A, Košice
	Stupeň vzdelania- Dĺžka štúdia:	Primárne vzdelávanie - 4 roky Nižšie stredné vzdelanie - 5 rokov doklad: vysvedčenie s doložkou
	Vyučovací jazyk:	slovenský
	Študijná forma:	denná
	Typ školy:	plnoorganizovaná škola
	Platnosť programového dokumentu:	od 1. septembra 2019
	Názov programu:	„Učíme sa byť múdri“

**Záznamy o inováciách a úpravách
inovovaného školského vzdelávacieho programu
Inovovaný školský vzdelávací program**

„Učíme sa byť múdri“

nadobudol účinnosť dňom 01.09.2015 s platnosťou pre 1. ročník základnej školy

Zmeny programu:

Dátum	Dôvod zmeny	Predmet úpravy (doplňky, inovácie, zmeny...)	Schválené pedagogickou radou	Schválené Radou školy
02.09.2015	iŠkVP		28.09.2015	08.10.2015
02.09.2016	Revidovanie inovovaného ŠkVP	2. ročník- vypracovanie UO vyučovacích predmetov, doplnenie všeobecnej charakteristiky školy, priestorové vybavenie školy, 1.11 Organizácia prijímacieho konania, 2.6 profil absolventa	26.09.2016	17.10.2016
04.09.2017	Revidovanie inovovaného ŠkVP	3. ročník - vypracovanie UO vyučovacích predmetov, doplnenie všeobecnej charakteristiky školy, priestorové vybavenie školy, úpravy v bodoch 1.3; 1.4; 1.5; 1.7; 1.8; 1.9; 1.10; 2.4 príloha 1 Finančná gramotnosť	25.9.2017	11.10.2017
03.09.2018	Revidovanie inovovaného ŠkVP	4. ročník, 8.ročník - vypracovanie UO vyučovacích predmetov, prepracovanie celého Škvp do jedného dokumentu, úprava prílohy 1 Finančná gramotnosť, vytvorenie prílohy 2 Čitateľská gramotnosť	24.09.2018	22.10.2018
02.09.2019	Revidovanie inovovaného ŠkVP	9.ročník - vypracovanie UO vyučovacích predmetov, úprava prílohy 1 Finančná gramotnosť	23.09.2018	14.10.2019

1.	Všeobecná charakteristika školy	6
1.1.	Z histórie školy	6
1.2.	Profil objektu školy	6
1.3.	Materiálno - technické a priestorové podmienky	7
1.4.	Charakteristika žiakov	9
1.5.	Personálne zabezpečenie	10
1.7.	Spolupráca s rodičmi a inými subjektmi	12
1.8.	Dlhodobé projekty	13
2.	Charakteristika školského vzdelávacieho programu	13
2.1.	Pedagogický princíp školy (vlastné ciele výchovy a vzdelávania)	13
2.2.	Zameranie školy	14
2.3.	Stupeň vzdelania.....	15
2.4.	Profil absolventa.....	15
2.5.	Pedagogické stratégie	17
2.6.	Začlenenie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	17
2.7.	Začlenenie prierezových tém.....	18
2.7.1.	Prierezové témy primárneho vzdelávania.....	18
2.7.2.	Stručná charakteristika prierezových tém primárneho vzdelávania	20
2.7.3.	Prierezové témy nižšieho stredného vzdelávania	27
2.7.4.	Stručná charakteristika prierezových tém nižšieho stredného vzdelávania.....	27
2.8.	Vzdelávacie štandardy.....	32

2.8.1.	Rámcové učebné plány.....	33
2.9.	Učebné osnovy	39
2.10.	Profil absolventa primárneho vzdelávania	40
2.11.	Profil absolventa nižšieho stredného vzdelávania.....	43
2.12.	Osobitosti a podmienky na výchovu a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.....	46
2.13.	Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením	48
3.	Vnútorný systém kontroly a hodnotenia.....	49
3.1.	Vnútorný systém kontroly a hodnotenia detí a žiakov	49
3.2.	Vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy	51
3.3.	Hodnotenie školy.....	54
4.	Záver.....	55
	Príloha 1 Finančná gramotnosť	56
	Príloha 2 Čitateľská gramotnosť	79

1. Všeobecná charakteristika školy

1.1. Z histórie školy

Základná škola na Abovskej ul. č. 36 v Košiciach je plne organizovanou školou. Škola bola daná do prevádzky v r. 1958 ako 12-riedna. Škola v súčasnosti funguje v jednej budove, kde prebieha vyučovanie podľa Štátnych školských programov pre primárne vzdelávanie a pre nižšie stredné vzdelávanie. Základná škola poskytuje vzdelanie nielen žiakom z mestskej časti Barca a Šebastovce, ale aj z okolitých obcí.

1.2. Profil objektu školy

Budova školy je po rekonštrukcii, ktorá bola realizovaná v roku 2016. Rekonštrukcia prebiehala niekoľko rokov v niekoľkých etapách. V súčasnosti je škola zateplená, vymenili sa okná, bola obnovená strecha budovy, vymaľovali sa triedy a spoločné priestory školy, zrekonštruovali sa chlapčenské sociálne zariadenia, prebehla čiastočná rekonštrukcia dievčenských sociálnych zariadení, vymenili sa dvere a niektoré triedy boli zariadené novým nábytkom.

Aby sa žiaci a pedagógovia cítili v priestore školy čo najpríjemnejšie, kladieme dôraz na upravené a estetické prostredie tried, školského dvora, chodieb. Aktuálne informácie o aktivitách školy sa nachádzajú na webovej stránke školy, informačných tabuliach a nástenkách v priestoroch školy. Novinkou je informačný panel, ktorý sa nachádza vo vestibule. V rámci humanizácie školy sa snažíme vytvárať priateľskú atmosféru medzi žiakmi navzájom a medzi žiakmi a pedagógmi. Využívame na to aj mimoškolské aktivity – krúžky, školské výlety a exkurzie.

Analýza SWOT

Silné stránky:

- plnoorganizovaná škola
- právna subjektivita

- rekonštrukcia školy
- zodpovednosť, spoľahlivosť a odbornosť pedagogického zboru
- ochota pracovníkov k zmenám a uvedomenie si potreby neustáleho sebazdokonaľovania
- zriadené Cvč pri ZŠ
- podpora voľnočasových aktivít
- zapájanie sa do projektov
- využívanie IKT technológií na vyučovaní
- činnosť ŠKD
- elokovaná trieda ZUŠ

Slabé stránky:

- nedostatočné priestorové podmienky školy

1.3. Materiálno - technické a priestorové podmienky

Počas minulého obdobia prešla mnohými úpravami. V súčasnom období sa na vyučovanie využíva 14 kmeňových tried, z toho 4 multimedialne, 5 špeciálnych učební. V minulom školskom roku sme začali opäť využívať učebňu v prírode. Z celkového počtu 14 učební využívaných školou je v 6 triedach interaktívna tabuľa a v ostatných triedach je namontovaná stabilná projekčná technika, ozvučenie, vo všetkých triedach je zavedený internet. Dve učebne sú so zameraním na využívanie tabletov. K vybaveniu školy patria aj odborné kabinety, v ktorých sú umiestnené potrebné učebné pomôcky.

Škola sa nachádza v peknom prostredí, neďaleko chráneného mestského parku, ktorý sa v priebehu školského roka využíva na mnohé aktivity. Je školou rodinného typu, ktorá má veľmi dobré podmienky na výchovu a vzdelávanie žiakov. Veľkým kladom je dobré sociálne zloženie žiakov a nižší počet žiakov v triedach primárneho vzdelávania.

Pri škole je novovybudované multifunkčné ihrisko, dané do prevádzky 4.júna 2016 a súkromná telocvičňa daná do prevádzky 24.4.2017. Jej vlastníkom je YESS SPORTCENTRUM.

Žiaci a zamestnanci školy majú k dispozícii školskú jedáleň. Na škole je elokovaná trieda ZUŠ Jantárová - hudobný odbor. Od 1.9.2016 pri základnej škole pracuje Centrum voľného času. Žiaci môžu navštevovať krúžky so zameraním na šport, spev, tvorivosť, anglický jazyk a šach.

Škola má zriadené a využíva tieto odborné učebne: multimedialná učebňa na vyučovanie fyziky a chémie, učebňa biológie, učebňa výpočtovej techniky (18 počítačov a dataprojektor), 2x jazyková učebňa, multimedialná učebňa hudobnej výchovy. Tieto učebne umožňujú v plnej miere realizovať učebné osnovy. Vybavenie kabinetov je postačujúce, kabinety sa neustále dopĺňajú novými učebnými pomôckami podľa požiadaviek vedúcich kabinetov a ostatných učiteľov. Dve učebne sú so zameraním na využívanie tabletou.

Dodatočne bola k škole pribudovaná telocvičňa, zriadená školská jedáleň.

1.4. Charakteristika žiakov

Škola je jedinou ZŠ pre mestské časti Košice-Barca a Šebastovce. V menšom počte ju navštevujú aj žiaci z iných mestských častí a okolia Košíc. Uvedeným špecifikám je prispôsobená aj prevádzka školy. Vzhľadom k tomu, že sa škola nachádza na okraji Košíc, snažíme sa zabezpečovať pre našich žiakov čo najviac aktivít priamo v škole, aby nemuseli strácať čas a cestovať do iných častí.

Okrem práce s nadanými a talentovanými žiakmi v priebehu školskej dochádzky venujeme pozornosť aj žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Spolupracujeme so školským psychológom a školskými špeciálnymi pedagógmi. V prípade potreby žiaci postupujú ako individuálne integrovaní v bežných triedach.

Nadaní a talentovaní žiaci sa zúčastňujú matematických (Pytagoriáda, Matem.olympiáda, Klokanko), vedomostných (Dejepisná olympiáda, Všetkovedko), prírodovedných (Ukáž čo vieš, Biologická olympiáda) a jazykových súťaží (Olympiáda v anglickom jazyku aj v slovenskom jazyku, English Star). V rámci čitateľskej gramotnosti sa žiaci zúčastňujú súťaže Čitateľský oriešok. Mnohí z nich našu školu reprezentujú nielen v okresných, ale i v krajských kolách súťaží. Žiaci sú úspešní aj v športových aktivitách (florbal, futbal, vybíjaná, atletika). Niektorí vynikajú vo výtvarnom, speváckom i hudobnom prejave, tiež v literárnych súťažiach (Šalianský Maľko, Hviezdoslavov Kubín), prispievajú do školského časopisu Školák, radi spracovávajú prezentácie pomocou počítača a tým pomáhajú tvoriť učebné materiály, ktoré využívajú vo vyučovacom procese.

Talent žiakov rozvíjame i krúžkovou činnosťou a individuálnou starostlivosťou. Záujmová činnosť žiakov na našej škole je dôležitou súčasťou komplexnej výchovy a vzdelávania. Žiaci prejavujú veľký záujem o prácu v krúžkoch: počítačový, anglického jazyka, matematický, tanečný, výtvarný, spevácky a športový. Žiaci sa radi zúčastňujú na exkurziách, sústreduciach aj výletoch. Žiakov vedíme a vychovávame k ochrane životného prostredia, k triedeniu odpadu a skrášľovaniu areálu školy a obce. V tomto školskom roku sme sa prihlásili do projektu Zelená škola.

Na škole je evidovaných celkom 18 žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorí sú integrovaní a vyučujeme ich podľa individuálnych UP v zmysle platnej legislatívy. Žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami bola diagnostikovaná dysgrafia, dyskalkúlia, dysortografia a dyslexia. Žiaci sú zohľadňovaní a pracujeme s nimi podľa MP k výchove a vzdelávaniu žiakov s vývinovými poruchami učenia . Žiaci sú klasifikovaní podľa MP na hodnotenie a klasifikáciu žiakov s vývinovými poruchami učenia v ZŠ. Na základe doporučení CPPPaP v Košiciach berieme na žiakov ohľad, majú viac času na kontrolu písomného textu, toleruje sa im horšia úprava zošitov, je im prispôsobené tempo písomného prejavu, preferuje sa u nich ústne skúšanie, overuje sa či zadaný text pochopili, diferencovane im zadávame domáce úlohy..

1.5. Personálne zabezpečenie

Stavebným kameňom kvalitného vzdelávania v našej škole je skúsený, odborne a pedagogicky zdatný kolektív pedagogických zamestnancov. Vzhľadom na veľkosť školy je celkový počet pedagogických zamestnancov postačujúci. Všetci pedagógovia sú na 1. aj na 2. stupni kvalifikovaní. Vyučujú tu učitelia s dlhoročnými pedagogickými skúsenosťami, ale aj mladí učitelia, ktorí postupne nadobúdajú skúsenosti v pedagogickej oblasti.

Činnosti školy v jednotlivých oblastiach zabezpečujú koordinátori z radov učiteľov – koordinátor protidrogovej prevencie, environmentálnej výchovy, výchovy k manželstvu a rodičovstvu, koordinátor projektu „Škola podporujúca zdravie“. Sme zapojení do projektu „Škola priateľská k deťom“ a „Zelená škola“.

Učitelia jednotlivých predmetov sa neustále vzdelávajú, využívajú inovatívne formy a metódy vo vyučovaní, rozširujú svoje profesijné kompetencie vzdelávaním sa prostredníctvom odborných seminárov organizovaných MPC Prešov a inými odbornými organizáciami a fakultami.

V prípade potreby zabezpečujeme uvádzanie začínajúcich pedagogických zamestnancov do praxe. Pedagogickí zamestnanci sú motivovaní pre neustále vzdelávanie a zdokonaľovanie profesijnej spôsobilosti. Majú vytvorené podmienky na návštevu vzdelávacích podujatí v pracovnej i mimopracovnej dobe, využívajú možnosti v rámci sociálneho fondu.

Obsah vzdelávania bude v ďalšom období zameraný predovšetkým na zvyšovanie pedagogickej spôsobilosti PZ, inováciu v odbore a pedagogike, nové efektívne postupy a zásadné problémy nášho školstva. Vzdelávanie bude orientované aj na prípravu PZ na výkon špecializovaných funkcií, tvorbu inovovaného ŠkVP a štandardov. Osobitná pozornosť bude venovaná príprave a realizácii rôznych projektov.

1.6. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Škola dbá na vytváranie bezpečných a zdraviu vyhovujúcich podmienok v priestoroch na hodinách telesnej výchovy, chémie a fyziky sú žiaci poučení o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Osobitné poučenia žiakov o bezpečnosti sa uskutočňujú pred plaveckým a lyžiarskym výcvikom a pred školskými výletmi a exkurziami. Bezpečnosť a ochrana zdravia žiakov sa zabezpečuje vykonávaním dozoru počas prestávok na chodbách, v šatniach.

Evidencia školských úrazov sa vedie podľa pokynov BOZP technika. Podmienky a pravidlá na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov a ich ochrany pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou alebo násilím sú zahrnuté v Školskom poriadku.

Každoročne prebiehajú školenia zamestnancov školy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a proti požiaru. Priestory školy a kotolňu pravidelne kontrolujú revízny technici a na základe výsledkov kontroly sa v prípade potreby odstraňujú nedostatky. Žiaci sú poučovaní o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci na začiatku školského roka, pred začiatkom školských prázdnin, na začiatku vyučovacích hodín a akcií, v ktorých by mohlo dôjsť k poškodeniu zdravia, pred školskými akciami, nástupmi na plavecký výcvik, lyžiarsky výcvik a do školy v prírode.

Požiadavkami na bezpečnosť a hygienu pri práci sa zaoberajú nasledovné dokumenty školy:

1. Školský poriadok
2. Pracovný poriadok
3. Prevádzkový poriadok

1.7. Spolupráca s rodičmi a inými subjektmi

V priebehu školského roka aktívne spolupracujeme s rodičmi našich žiakov. Minulý školský rok sme zorganizovali športové dopoludnie, venované rodičom a deťom pod názvom „Abovská v pohybe“. V tomto školskom roku sa uskutočnila brigáda rodičov a učiteľov, ktorá bola zameraná na skrášľovanie areálu školy- maľba plotu a učebne v prírode.

Škola spolupracuje s Rodičovským združením. Činnosť riadi rodičovská rada, v ktorej je zástupca rodičov každej triedy. Triedne aktivity sa uskutočňujú 4-krát ročne, raz ročne sa koná plenárna schôdza. Štyria rodičia sú členmi rady školy, ktorá zasadá pravidelne, minimálne 4-krát ročne. Dobré meno školy vytvárame organizovaním spoločných kultúrnych a športových podujatí.

Škola dobre spolupracuje s CPPPaP, školský psychológ pravidelne navštevuje školu, spolupracuje s výchovným poradcom, triednymi učiteľmi i rodičmi žiakov.

Dobrá spolupráca je s Prírodovedeckou fakultou, naši učitelia pôsobia ako cviční učitelia pre študentov, ktorí tu vykonávajú súvislú pedagogickú prax. Tiež s Cvč Orgovánová, Kosit, dopravné ihrisko v rámci dopravnej výchovy. Koordinátor prevencie spolupracuje s regionálnym úradom verejného zdravotníctva /prednášky/, s Cvč Filia /práca PER skupiny/, Koordinátor zdravej výživy spolupracuje s Ligou za duševné zdravie. Pravidelne organizuje Deň narcisov.

Významnou súčasťou našej činnosti je spolupráca s MČ. Naši žiaci pravidelne účinkujú na rôznych podujatiach a akciách, ktoré organizuje MÚ a spoločenské organizácie.

1.8. Dlhodobé projekty

Pedagogickí zamestnanci každoročne zapájajú žiakov do rôznych projektov. Už tradične sa zapájame do projektu Škola priateľská deťom, Multimediálna čítanka, Superškola - škola plná talentov, Fullova ruža, Hovoríme o jedle, Prevenčný program Filia, Detská atletika, Zober loptu, nie drogy, Minivybíjaná, Červená stužka a Zelená škola.

Výsledkom práce v tomto smere sú každoročne úspechy v rôznych tvorivých súťažiach, vydávané CD s nahrávkami našich žiakov, zlepšenie vybavenosti školy a skrášľovanie vonkajších priestorov školy.

V budúcnosti sa viac zameriame na spoluprácu s inými školami, projekty IKT, kvalitné vyučovanie anglického jazyka a stretnutia s významnými osobnosťami.

2. Charakteristika školského vzdelávacieho programu

2.1. Pedagogický princíp školy (vlastné ciele výchovy a vzdelávania)

- primerane veku rozvíjať kľúčové kompetencie, základné vedomosti a zručnosti,
- vypestovať základ záujmu o celoživotné vzdelávanie sa,
- pestovať národné povedomie, vážiť si národné a svetové kultúrne dedičstvo,
- viesť žiakov k poznaniu najbližšieho kultúrneho a prírodného prostredia,
- viesť žiakov k zmysluplnej aktivite a tvorivosti,
- rozvíjať u žiakov komunikačné schopnosti,
- naučiť žiakov vyhľadať informácie a pracovať s nimi,
- vedieť prezentovať svoju prácu,
- umožniť každému žiakovi zažiť úspech,
- skvalitniť podmienky na vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,

- rozvíjať zručnosti v oblasti IKT,
- formovať sociálne cítenie a vychovávať žiakov v duchu humanistických princípov,
- naučiť žiakov tímovo pracovať a viesť ich k zodpovednosti,
- viesť žiakov k tolerancii, vzájomnej úcte medzi spolužiakmi,
- naučiť žiakov poznať svoje práva a súčasne plniť svoje povinnosti.

2.2. Zameranie školy

Škola je zameraná na rozvíjanie všeobecných kompetencií žiakov. Od prvého ročníka na prvom stupni majú vyučovanie anglického jazyka a od siedmeho ročníka na druhom stupni aj vyučovanie nemeckého jazyka. Disponibilné hodiny ŠVP sme využili na posilnenie telesnej výchovy, slovenského a cudzieho jazyka, matematiky a prvouky na prvom stupni a na druhom stupni taktiež na posilnenie anglického jazyka, matematiky a dejepisu. Škola má na vyučovanie cudzích jazykov kvalifikovaných a skúsených pedagógov a veľmi dobré materiálne zabezpečenie výučby. Dôležitou súčasťou práce školy je **mimoškolská výchova a vzdelávanie a záujmová činnosť**. V škole sú zriadené záujmové útvary v oblasti telesnej a športovej výchovy, cudzích jazykov a práce s výpočtovou technikou, tvorivé dielne a spoločenskovedné.

V oblasti športu sa zameriavame predovšetkým na florbal, futbal, pre ktoré máme vytvorené dobré priestorové, materiálne a personálne podmienky.

Dlhoročnú tradíciu má v škole **detský spevácky zbor Anjelov**, naši žiaci sa pravidelne zúčastňujú na kultúrnych podujatiach v rámci školy, mestskej časti, celého mesta aj kraja.

Veľkou výhodou pre našich žiakov je elokovaná trieda **ZUŠ Jantárová – hudobný odbor**, ktoré sa nachádza priamo v budove školy.

2.3. Stupeň vzdelania

Primárne vzdelanie získa žiak úspešným absolvovaním všeobecno-vzdelávacieho programu 4.ročníka. Dokladom o získanom vzdelaní 1.stupňa je vysvedčenie s doložkou. Absolvent programu plynule pokračuje na nadväzujúcom stupni nižšieho sekundárneho vzdelávania.

Nižšie sekundárne vzdelanie. Absolvent tohto programu získa vysvedčenie s doložkou. Dosiahnutie tohto stupňa vzdelania je pre všetkých žiakov nevyhnutnou podmienkou pokračovania v ďalšom štúdiu.

2.4. Profil absolventa

Absolvent primárneho vzdelania ma osvojené základy čitateľskej, pisateľskej, počítačovej, prírodovedeckej a kultúrnej gramotnosti. Má osvojené tieto kľúčové spôsobilosti:

- sociálne komunikačné,
- matematicko-prírodovedné – vie používať základné matematické myslenie,
- kompetencie v oblasti IKT- ovláda základy počítačových aplikácií,
- vie uplatniť základy rôznych techník učenia sa,
- spôsobilosť riešiť problémy,
- osobné, sociálne a občianske spôsobilosti,
- vníma a chápe kultúru a vyjadruje sa nástrojmi kultúry.

Profil absolventa nižšieho sekundárneho vzdelávania je založený na kľúčových kompetenciách:

a/ kompetencia k celoživotnému vzdelávaniu sa

- uvedomuje si potrebuje učiť sa ako prostriedok sebarealizácie,
- vie uplatniť rôzne stratégie učenia,
- dokáže kriticky zhodnotiť informácie a vie ich prakticky využívať,

b/ sociálne komunikačné kompetencie

- má primeraný ústny a písomný prejav zodpovedajúci situácii a účelu komunikácie,
- efektívne využíva dostupné IKT,
- vie prezentovať sám seba a výsledky svojej práce,

c/ kompetencia uplatňovať základ matematického myslenia

- používa matematické myslenie na riešenie praktických problémov,
- používa logické a priestorové myslenie /vzorce, modely, štatistiky, diagramy, grafy, tabuľky/,

d/ kompetencia v oblasti IKT

- má osvojené základné zručnosti v oblasti IKT,
- používa základné postupy pri práci s textom a jednoduchou prezentáciou,
- dokáže vytvoriť jednoduché tabuľky a grafy,
- je schopný nahrávať a prehrávať zvuky a videá,

e/ kompetencia riešiť problémy

- pri riešení problémov uplatňuje analyticko-kritické a tvorivé myslenie,
- vie formulovať argumenty a dôkazy na obhájenie svojich výsledkov,
- vie konštruktívne a kooperatívne riešiť konflikty,

f/ občianske kompetencie

- uvedomuje si základné humanistické hodnoty,
- uplatňuje a ochraňuje princípy demokracie,
- vyvážené chápe svoje osobné záujmy so záujmami spoločnosti,
- podporuje kvalitu životného prostredia a sleduje vývoj verejného života,

g/ kompetencie sociálne a personálne

- vie si ciele a priority stanoviť v súlade so svojimi schopnosťami a potrebami,
- osvojil si základné postupy tímovej spolupráce,

h/ pracovné kompetencie

- je flexibilný a schopný prijímať zmeny,

- chápe princípy podnikania,
- dokáže získať informácie o vzdelávacích a pracovných príležitostiach,

ch/ kompetencie vnímať a chápať kultúru

- dokáže sa vyjadrovať prostriedkami hudobného a výtvarného umenia,
- dokáže sa orientovať v umeleckých druhoch a štýloch,
- pozná pravidlá spoločenskej etikety,
- je tolerantný a empatický k iným kultúram.

2.5. Pedagogické stratégie

- budeme podporovať vyučovanie pomocou didaktickej techniky, diskusie, tímové projekty, samostatné práce, prezentácie,
- využívanie IKT vo vyučovaní,
- v oblasti rozumovej výchovy budeme rozvíjať tvorivé myslenie, samostatnosť, aktivitu,
- budeme podporovať individuálne schopnosti žiakov,
- budeme klásť dôraz na oblasť ENV – aktivity sú zapracované do všetkých predmetov, najmä prírodovedných,
- prevencia drogovej závislosti je rozpracovaná v samostatnom programe, konkrétne aktivity sú zverejnené na každý mesiac na nástenke v zborovni,
- budeme zavádzať nové moderné metódy vyučovania,
- budeme preferovať samostatnú tvorivú prácu žiakov,
- budeme pozitívne hodnotiť aj slabo prospievajúcich žiakov s cieľom motivovať ich.

2.6. Začlenenie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

V našej škole prebieha výchova a vzdelávanie žiakov so ŠVVP ich integrovaním do bežných tried a zaradovaním do špeciálnych tried. Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov so ŠVVP je vychovávať a vzdelávať tak, aby sa rozvíjali ich vlastné schopnosti, aby plnohodnotne vnímali a prežívali vlastný život. Týmto žiakom vytvárame špecifické podmienky pre primerane úspešné zvládnutie učiva v závislosti od ich postihu:

- vypracovanie individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu v spolupráci so špeciálnym pedagógom z centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie,
- individuálny prístup,

- zabezpečenie špeciálnych pomôcok na vyučovanie,
- spolupráca so zákonnými zástupcami,
- zavedenie profesie asistenta učiteľa,
- upravený obsah a zmenená štruktúra vyučovacej hodiny,
- oslobodenie od vyučovania niektorých predmetov v závislosti od postihu žiakov,
- hodnotenie a klasifikácia týchto žiakov podľa Metodických pokynov MŠ SR.

2.7. Začlenenie prierezových tém

Povinnou súčasťou obsahu vzdelávania sú prierezové témy, ktoré sa spravidla prelínajú cez obsahové a vzdelávacie oblasti. Uplatňujeme ich vo vyučovacom procese viacerými formami:

- ako integrovanú súčasť vzdelávacieho obsahu a vhodných vyučovacích predmetov,
- ako samostatný učebný predmet v rámci voliteľných hodín (pri profilácii školy),
- formou projektu alebo efektívnou formou kurzu.

2.7.1. Prierezové témy primárneho vzdelávania

Výber spôsobu a času realizácie prierezovej tematiky je v kompetencii školy. ŠVP definuje 8 prierezových tém:

1. *Osobnostný a sociálny rozvoj*
2. *Výchova k manželstvu a rodičovstvu*
3. *Environmentálna výchova*
4. *Mediálna výchova*
5. *Multikultúrna výchova*
6. *Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra*
7. *Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke*

8. Ochrana života a zdravia

Spôsoby realizácie prierezových tém:

- ako integrálna súčasť vzdelávacieho obsahu jednotlivých predmetov,
- formou projektov, besied so psychológom, s pracovníkmi dopravného inšpektorátu, s hasičmi, s ochranármi, chovateľmi, pracovníkmi Slovenského červeného kríža,
- formou kurzov - plaveckého a lyžiarskeho, exkurzií, didaktických hier a účelových cvičení,
- formou Školy v prírode,
- formou návštev výstav,
- formou rozhlasových vysielaní, formou záujmovej mimoškolskej činnosti,
- starostlivosťou o interiér školy a areál školy,
- účasťou na kultúrnych podujatiach, súdnych pojednaniach, na koncertoch, divadelných predstaveniach.

Prierezové témy sú začlenené do predmetov podľa svojho obsahu a uvedené sú v učebných osnovách jednotlivých predmetov.

Osobnostný a sociálny rozvoj začleníme do slovenského jazyka, prírodovedy, etickej a náboženskej výchovy, telesnej a športovej výchovy.

Výchovu k manželstvu a rodičovstvu do etickej a náboženskej výchovy.

Environmentálnu výchovu do prírodovedy, slovenského jazyka, anglického jazyka, etickej a náboženskej výchovy, výtvarnej výchovy, pracovného vyučovania, do záujmových útvarov.

Mediálnu výchovu využijeme v estetických predmetoch, v predmete slovenský jazyk, cudzí jazyk, v záujmových útvaroch.

Multikultúrnu výchovu začleníme do jednotlivých učebných osnov predmetov etická výchova, náboženská výchova, cudzie jazyky, hudobná výchova.

Dopravná výchova bude tvoriť súčasť telesnej a športovej výchovy, geografie, účelových cvičení, ale aj matematiky, slovenského jazyka a pracovného vyučovania.

Ochranu života a zdravia včleníme do predmetov telesná a športová výchova, prírodoveda, prvouka, účelových cvičení, plaveckého výcviku, exkurzií, športových záujmových útvarov.

Prierezová téma **Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra** úzko súvisí s prierezovou témou **Multikultúrna výchova**, ale vo svojom obsahu sa ešte hlbšie zaoberá živým a hodnotným hmotným a nehmotným kultúrnym dedičstvom Slovenskej republiky. Túto prierezovú tému nenásilnou formou začleníme do vyučovania viacerých predmetov. Vhodnými sú výtvarná, hudobná, náboženská a etická výchova, pracovné vyučovanie, ale i vlastiveda a prírodoveda.

Prierezové témy sa využijú v každom predmete, kde bude možná ich realizácia.

2.7.2. Stručná charakteristika prierezových tém primárneho vzdelávania

Osobnostný a sociálny rozvoj

Prierezová oblasť osobnostný a sociálny rozvoj rozvíja ľudský potenciál žiakov, poskytuje žiakom základy pre plnohodnotný a zodpovedný život. Cieľom je rozvíjať u žiakov sebareflexiu (rozmyšľať o sebe), sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a sebazvedľávanie, naučiť žiakov uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, pomáhať žiakom získať a udržať si osobnostnú integritu, pestovať kvalitné medziľudské vzťahy, rozvíjať sociálne zručnosti potrebné pre život a spoluprácu, podporovať svojím obsahom prevenciu sociálno-patologických javov v škole (prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok).

Spôsob realizácie: Cieľom je , aby žiak spoznával sám seba , svoje slabé i silné stránky, rozvíjal si sebaúctu , sebadôveru, sebareflexiu zodpovedal za svoje konanie, osobný život a sebazvedľávanie.

Túto prierezovú tému začleníme najmä náboženskej výchovy a etickej výchovy a budeme ju realizovať formou besied v spolupráci s CPPP Košice.

Výchova k manželstvu a rodičovstvu

Dôležitou súčasťou osobnostného rozvoja žiakov na základnej škole je príprava na zodpovedné medziľudské vzťahy, manželstvo a rodičovstvo. Prierezová téma **Výchova k manželstvu a rodičovstvu** je zameraná na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami. Pri realizácii tém budeme vychádzať zo životnej reality žiakov v konkrétnej triede, ich veku, zrelosti, vývinového štádia. Podmienkou je taktný a citlivý prístup pedagóga. Škola bude využívať aj pomoc a služby relevantných odborníkov .

Spôsob realizácie: Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- osvojil základné poznatky o biologických, psychických a sociálnych zmenách, ktoré ovplyvňujú vývin jeho osobnosti v súčasnosti i v budúcnosti;
- získal základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti medziľudských vzťahov;
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom (každodennom) živote.

Environmentálna výchova

Problém zachovania života na Zemi sa stáva globálnym problémom. Cieľom tejto prierezovej témy je prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, že v oblasti vedomostí, zručností a schopností nadobudne schopnosť chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím na základe poznania zákonov, ktorými sa riadi život na Zemi, ďalej poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie, vzťahy k prostrediu v rôznych oblastiach sveta, pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu.

Ciele: - rozvíjať si spôsobilosti, ktoré sú nevyhnutné pre každodenné konanie a postoje človeka k životnému prostrediu,

- rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,

- pochopiť sociálne a kultúrne vplyvy, ktoré determinujú ľudské hodnoty a správanie, vedomie individuálnej zodpovednosti za vzťah človeka k prostrediu ako spotrebiteľa a výrobcu,

- vedieť hodnotiť objektivnosť a závažnosť informácií o stave životného prostredia a komunikovať o nich, racionálne ich obhajovať a zdôvodňovať svoje názory a stanoviská,
- využívať informačné a komunikačné technológie a prostriedky pri získavaní a spracúvaní informácií, ako aj pri prezentácii vlastnej práce.

V oblasti postojov a hodnôt nadobudne schopnosť:

- vnímať život ako najvyššiu hodnotu,
- pochopiť význam udržateľného rozvoja ako pozitívnej perspektívy ďalšieho vývoja ľudskej spoločnosti,
- posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k živým organizmom a ich prostrediu,
- podporovať aktívny prístup k tvorbe a ochrane životného prostredia prostredníctvom praktickej výučby,
- posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k zdravému životnému štýlu a k vnímaniu estetických hodnôt prostredia,
- schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírode, prírodnému a kultúrnemu dedičstvu,
- prehĺbovať, rozvíjať a upevňovať hodnotový systém v prospech konania smerom k životnému prostrediu,
- rozvíjať schopnosť kooperovať v skupine, deliť si úlohy, niesť zodpovednosť.

Environmentálna výchova sa prelína všetkými predmetmi , na 1. stupni hlavne prírodovedou, vlastivedou, pracovným vyučovaním , etickou výchovou. Environmentálnu výchovu začleníme jednotlivými témami do učebných predmetov.

Počas školského roka zorganizujeme aktivity : Deň zdravia, Deň Zeme, Deň vody.

Spôsob realizácie: Cieľom je, aby žiaci získali vedomosti, ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ktoré sú pre nich vhodné a im primerané – chrániť rastliny, zvieratá, mať k nim kladný vzťah, chrániť životné prostredie. Nadobudnuté vedomosti a zručnosti preukážu žiaci počas školských akcií a dokážu ich využívať v bežnom živote.

Mediálna výchova

Cieľom prierezovej tematiky je rozvinúť:

- schopnosť uplatňovať stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a ich produktmi,
- spôsobilosť zmysluplne, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty (čo znamená viesť žiakov k tomu, aby lepšie poznali a chápali pravidlá fungovania „mediálneho sveta“, zmysluplne sa v ňom orientovali a selektovane využívali médiá a ich produkty podľa toho, ako kvalitne plnia svoje funkcie, najmä výchovno-vzdelávaciu a mravnú),
- schopnosť vytvoriť si ako občan vlastný názor na médiá na základe prijímaných informácií,
- schopnosť kriticky posudzovať mediálne šírené posolstvá, objavovať v nich to hodnotné, pozitívne formujúce ich osobnostný a profesijný rast, ale tiež ich schopnosť uvedomovať si negatívne mediálne vplyvy.

Mediálna výchova sa prelína všetkými predmetmi a začlenená v jednotlivých témach do učebných celkov.

Spôsob realizácie: prierezová téma bude súčasťou celoročného plánu práce, v ktorom žiaci prakticky, prostredníctvom vhodných cvičení, modelových situácií, diskusií, hier, na základe vlastných zážitkov a pozorovania blízkeho okolia, vplyvom médií a rôznych časopisov počas celého školského roka sa naučia žiaci lepšie spoznávať a chápať pravidlá fungovania „mediálneho sveta“.

Multikultúrna výchova

Žiaci všetkých vekových kategórií budú čoraz častejšie v osobnom aj verejnom živote vystavení rôznym kultúrnym vplyvom a v čoraz väčšej miere sa budú dostávať do kontaktu s príslušníkmi iných kultúr. Preto je potrebné, aby boli na tieto výzvy pripravení, a aby boli schopní rozoznať, rešpektovať a podporovať rôzne kultúrne ukotvenie vo svojom okolí. Cieľom prierezovej témy multikultúrna výchova je preto výchovné a vzdelávacie pôsobenie zamerané na rozvoj poznania rozličných tradičných aj nových kultúr a subkultúr, akceptáciu kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality a rozvoj tolerancie, rešpektu a prosociálneho správania a konania vo vzťahu ku kultúrnej odlišnosti. Edukačná činnosť je zameraná na to, aby škola a školské vzdelávanie fungovali ako spravodlivé systémy, kde majú všetci žiaci rovnakú príležitosť rozvíjať svoj potenciál. Žiaci spoznávajú svoju kultúru aj iné kultúry, históriu, zvyky a tradície ich predstaviteľov, rešpektujú tieto kultúry ako rovnocenné a dokážu s ich príslušníkmi konštruktívne komunikovať a spolupracovať.

Spôsob realizácie: Multikultúrnú výchovu a výchovu k ľudským právam začleníme predovšetkým do učebných osnov v predmetoch – výtvarná, hudobná, etická výchova a tiež do ostatných predmetov podľa jednotlivých vyučovacích celkov.

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra

Prierezová téma Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra úzko súvisí s prierezovou témou multikultúrna výchova, ale vo svojom obsahu sa ešte hlbšie zaoberá živým a hodnotným hmotným a nehmotným kultúrnym dedičstvom Slovenskej republiky. Nakoľko sa vláda Slovenskej republiky zaviazala realizovať Odporúčania na ochranu tradičnej kultúry a folklóru a Generálnou konferenciou UNESCO bol schválený: Dohovor o ochrane nehmotného kultúrneho dedičstva ako aj Dohovor o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov, odporúča sa táto prierezová téma vhodne začleniť do vyučovacích predmetov prostredníctvom ich obsahov, ale aj formou projektov, exkurzií a pod.

Cieľom zaradenia prierezovej témy do vyučovania je vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu ku krásam svojho regiónu, prírody, staviteľstva, ľudového umenia a spoznávanie kultúrneho dedičstva našich predkov.

Spôsob realizácie: Edukačná činnosť je zameraná na to aby žiaci v rámci regionálnej výchovy poznali históriu a kultúru vlastnej obce na funkčné využívanie historických regionálnych ukážok: môj rodný kraj, kde žijem; škola a jej okolie; moja trieda; obec, v ktorej žijem; čo sa mi v našom kraji najviac páči; čím sa pýši naša obec (príbehy o rodákoch, pamätné miesta, sochy a i.), história, (osídlenie), povesti, piesne, šport a kultúra.

Pre vybudovanie kladného vzťahu k téme je nevyhnutné využívať zážitkové formy učenia sa žiakov (výlety, exkurzie, besedy, tvorba zbierok, výstav ...).

Dopravná výchova - výchova k bezpečnosti v cestnej premávke

Dopravná výchova je povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov základných škôl. Úlohou dopravnej výchovy v školách je postupne pripraviť deti na samostatný pohyb v cestnej premávke (chodcov a cyklistov), pričom je potrebné mať na zreteli aj aspekt výchovy budúcich vodičov motorových vozidiel.

Ciele dopravnej výchovy sú zostavené v zmysle týchto kritérií :

- pochopiť funkcie dopravy ako riadeného systému vymedzeného všeobecne záväznými právnymi predpismi,

- formovať mravné vedomie a správanie sa v zmysle morálnej a právnej zodpovednosti pri chôdzi a jazde v cestnej premávke,
- osvojiť si zásady bezpečného správania sa v cestnej premávke podľa všeobecne záväzných právnych predpisov, ako chodec, cyklista, cestujúci (spolujazdec),
- naučiť deti pozorovať svoje okolie, vyhodnocovať situáciu z hľadiska bezpečnosti a aplikovať návyky bezpečného správania sa v cestnej premávke v praktickom živote,
- zvládnuť techniku chôdze a jazdy na bicykli,
- zvládnuť základné taktické prvky chôdze a jazdy v cestnej premávke,
- pochopiť význam technického stavu a údržby vozidiel pre bezpečnú jazdu v cestnej premávke a prakticky zvládnuť základné úlohy údržby bicykla,
- uvedomiť si význam technických podmienok dopravy a zariadení ovplyvňujúcich bezpečnosť cestnej premávky.

Dopravná výchova sa realizuje na vyučovacích hodinách v škole (prípadne návštevou na dopravnom ihrisku formou kurzu.

Spôsob realizácie: po dohode s detským dopravným ihriskom realizujeme kurz dopravnej výchovy pre chodcov, cyklistov a cestujúcich. Učivo dopravnej výchovy je povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania v našej základnej škole.

Ochrana života a zdravia

Ochrana života človeka a jeho zdravia integruje postoje, vedomosti a zručnosti žiakov zamerané na ochranu života a zdravia v mimoriadnych situáciách. Podobne pri pobyte a pohybe v prírode, ktoré môžu vzniknúť vplyvom nepredvídaných skutočností ohrozujúcich človeka a jeho okolie.

Snahou je pripraviť každého jednotlivca na život v prostredí, v ktorom sa nachádza. Nevyhnutným predpokladom k tomu je neustále poznávanie prostredia prostredníctvom pohybu a pobytu v prírode. Prierezová téma sa zameriava na zvládnutie situácií vzniknutých vplyvom priemyselných a ekologických havárií, dopravnými nehodami, živelnými pohromami a prírodnými katastrofami. Zároveň napomáha zvládnuť nevhodné

podmienky v situáciách vzniknutých pôsobením cudzej moci, terorizmom voči občanom nášho štátu. U žiakov by sa mal formovať vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí. K tomu je potrebné poskytnúť žiakom teoretické vedomosti, praktické poznatky, pomôcť im osvojiť si vedomosti a zručnosti v sebaochrane. Vyškoliť ich v poskytovaní pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života.

Spôsob realizácie: Prierezová téma sa vyučuje dvoma formami:

1. realizácia prostredníctvom učebných predmetov

2. realizácia prostredníctvom:

- účelových cvičení v prírode 1 krát v roku po 4 hodiny.

- didaktických hier 1 krát do roka po 4 hodiny. Pred realizáciou didaktických hier prebieha príprava z teoretickej časti učiva v rozsahu 2 hodiny.

Tematické celky teoretickej prípravy majú obsah:

- riešenie mimoriadnych situácií – civilná obrana

- zdravotná príprava

- pohyb a pobyt v prírode

Prierezové témy sú povinnou súčasťou obsahu vzdelávania. Prelínajú sa cez všetky vzdelávacie oblasti. Odrážajú aktuálne problémy súčasnosti, sú určitým návodom na ich prevenciu a riešenie. Zároveň slúžia aj na prehĺbenie základného učiva. Majú prispieť k tomu, aby si žiaci rozšírili rozhľad, osvojili si určité postoje, hodnoty a rozhodovanie. Prepájajú rôzne oblasti základného učiva, prispievajú ku komplexnosti vzdelávania žiakov a pozitívne ovplyvňujú proces utvárania a rozvíjania kľúčových kompetencií žiakov. Nevyhnutnou podmienkou účinnosti prierezovej tematiky je používanie aktivizujúcich, interaktívnych učebných metód.

2.7.3. Prierezové témy nižšieho stredného vzdelávania

Výber spôsobu a času realizácie prierezovej tematiky je v kompetencii školy. ŠVP definuje 6 prierezových tém:

- 1. Osobnostný a sociálny rozvoj*
- 2. Výchova k manželstvu a rodičovstvu*
- 3. Environmentálna výchova*
- 4. Mediálna výchova*
- 5. Multikultúrna výchova*
- 6. Ochrana života a zdravia*

Prierezové témy na našej škole sú zakomponované do vyučovacieho procesu, sú:

- 1.) súčasťou UO jednotlivých predmetov,
- 2.) blok vyučovania –lyžiarsky výcvik, účelové cvičenia.

2.7.4. Stručná charakteristika prierezových tém nižšieho stredného vzdelávania

Osobnostný a sociálny rozvoj

Prierezová oblasť osobnostný a sociálny rozvoj rozvíja ľudský potenciál žiakov, poskytuje žiakom základy pre plnohodnotný a zodpovedný život. Cieľom je rozvíjať u žiakov sebareflexiu (rozmyšľať o sebe), sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a seba vzdelávanie, naučiť žiakov uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, pomáhať žiakom získavať a udržať si osobnostnú integritu, pestovať kvalitné medziľudské vzťahy, rozvíjať sociálne zručnosti potrebné pre život a spoluprácu, podporovať svojím obsahom prevenciu sociálno-patologických javov v škole (prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok).

Spôsob realizácie: Cieľom je , aby žiak spoznával sám seba , svoje slabé i silné stránky, rozvíjal si sebaúctu , sebadôveru, sebareflexiu zodpovedal za svoje konanie, osobný život a sebazvedľávanie.

Túto prierezovú tému začleníme najmä do občianskej ,etickej , náboženskej výchovy a budeme ju realizovať formou besied v spolupráci s CPPP Považská Bystrica.

Výchova k manželstvu a rodičovstvu

Dôležitou súčasťou osobnostného rozvoja žiakov na základnej škole je príprava na zodpovedné medziľudské vzťahy, manželstvo a rodičovstvo. Prierezová téma **Výchova k manželstvu a rodičovstvu** je zameraná na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami. Pri realizácii tém budeme vychádzať zo životnej reality žiakov v konkrétnej triede, ich veku, zrelosti, vývinového štádia. Podmienkou je taktný a citlivý prístup pedagóga. Škola bude využívať aj pomoc a služby relevantných odborníkov .

Spôsob realizácie: Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- osvojil základné poznatky o biologických, psychických a sociálnych zmenách, ktoré ovplyvňujú vývin jeho osobnosti v súčasnosti i v budúcnosti;
- získal základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti medziľudských vzťahov;
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom (každodennom) živote.

Environmentálna výchova

Problém zachovania života na Zemi sa stáva globálnym problémom. Cieľom tejto prierezovej témy je prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, že v oblasti vedomostí, zručností a schopností nadobudne schopnosť chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím na základe poznania zákonov, ktorými sa riadi život na Zemi, ďalej poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie, vzťahy k prostrediu v rôznych oblastiach sveta, pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu.

Ciele:

- rozvíjať si spôsobilosti, ktoré sú nevyhnutné pre každodenné konanie a postoje človeka k životnému prostrediu,
- rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,
- pochopiť sociálne a kultúrne vplyvy, ktoré determinujú ľudské hodnoty a správanie, vedomie individuálnej zodpovednosti za vzťah človeka k prostrediu ako spotrebiteľa a výrobcu,
- vedieť hodnotiť objektivitu a závažnosť informácií o stave životného prostredia a komunikovať o nich, racionálne ich obhajovať a zdôvodňovať svoje názory a stanoviská,
- využívať informačné a komunikačné technológie a prostriedky pri získavaní a spracúvaní informácií, ako aj pri prezentácii vlastnej práce.

V oblasti postojov a hodnôt nadobudne schopnosť:

- vnímať život ako najvyššiu hodnotu,
- pochopiť význam udržateľného rozvoja ako pozitívnej perspektívy ďalšieho vývoja ľudskej spoločnosti,
- posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k živým organizmom a ich prostrediu,
- podporovať aktívny prístup k tvorbe a ochrane životného prostredia prostredníctvom praktickej výučby,
- posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k zdravému životnému štýlu a k vnímaniu estetických hodnôt prostredia,
- schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírode, prírodnému a kultúrnemu dedičstvu,
- prehĺbovať, rozvíjať a upevňovať hodnotový systém v prospech konania smerom k životnému prostrediu,
- rozvíjať schopnosť kooperovať v skupine, deliť si úlohy, niesť zodpovednosť.

Environmentálna výchova sa prelína všetkými predmetmi , na 2. stupni biológiou, geografiou, chémiou, etickou výchovou.

Environmentálnu výchovu začleníme jednotlivými témami do učebných predmetov.

Počas školského roka zorganizujeme aktivity : Deň zdravia, Deň Zeme, Deň vody.

Spôsob realizácie: Cieľom je, aby žiaci získali vedomosti, ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ktoré sú pre nich vhodné a im primerané – poznať a chrániť rastliny, zvieratá, mať k nim kladný vzťah, chrániť životné prostredie. Nadobudnuté vedomosti a zručnosti preukážu žiaci počas školských akcií a dokážu ich využívať v bežnom živote.

Mediálna výchova

Cieľom prierezovej tematiky je rozvinúť:

- schopnosť uplatňovať stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a ich produktmi,
- spôsobilosť zmysluplne, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty (čo znamená viesť žiakov k tomu, aby lepšie poznali a chápali pravidlá fungovania „mediálneho sveta“, zmysluplne sa v ňom orientovali a selektovane využívali médiá a ich produkty podľa toho, ako kvalitne plnia svoje funkcie, najmä výchovno-vzdelávaciu a mravnú),
- schopnosť vytvoriť si ako občan vlastný názor na médiá na základe prijímaných informácií,
- schopnosť kriticky posudzovať mediálne šírené posolstvá, objavovať v nich to hodnotné, pozitívne formujúce ich osobnostný a profesijný rast, ale tiež ich schopnosť uvedomovať si negatívne mediálne vplyvy.

Mediálna výchova sa prelína všetkými predmetmi a začlenená v jednotlivých témach do učebných celkov.

Spôsob realizácie: prierezová téma bude súčasťou celoročného plánu práce, v ktorom žiaci prakticky, prostredníctvom vhodných cvičení, modelových situácií, diskusií, hier, na základe vlastných zážitkov a pozorovania blízkeho okolia, vplyvom médií a rôznych časopisov počas celého školského roka sa naučia žiaci lepšie spoznávať a chápať pravidlá fungovania „mediálneho sveta“.

Multikultúrna výchova

Žiaci všetkých vekových kategórií budú čoraz častejšie v osobnom aj verejnom živote vystavení rôznym kultúrnym vplyvom a v čoraz väčšej miere sa budú dostávať do kontaktu s príslušníkmi iných kultúr. Preto je potrebné, aby boli na tieto výzvy pripravení, a aby boli schopní rozoznať, rešpektovať a podporovať rôzne kultúrne ukotvenie vo svojom okolí. Cieľom prierezovej témy multikultúrna výchova je preto výchovné a vzdelávacie pôsobenie zamerané na rozvoj poznania rozličných tradičných aj nových kultúr a subkultúr, akceptáciu kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality a rozvoj tolerancie, rešpektu a prosociálneho správania a konania vo vzťahu ku kultúrnej odlišnosti. Edukačná činnosť je zameraná na to, aby škola a školské vzdelávanie fungovali ako spravodlivé systémy, kde majú všetci žiaci rovnakú príležitosť rozvíjať svoj potenciál. Žiaci spoznávajú svoju kultúru aj iné kultúry, históriu, zvyky a tradície ich predstaviteľov, rešpektujú tieto kultúry ako rovnocenné a dokážu s ich príslušníkmi konštruktívne komunikovať a spolupracovať.

Spôsob realizácie: Multikultúrnu výchovu a výchovu k ľudským právam začleníme predovšetkým do učebných osnov v predmetoch – dejepis, občianska výchova, geografia, výtvarná, hudobná, etická výchova a tiež do ostatných predmetov podľa jednotlivých vyučovacích celkov.

Ochrana života a zdravia

Ochrana života človeka a jeho zdravia integruje postoje, vedomosti a zručnosti žiakov zamerané na ochranu života a zdravia v mimoriadnych situáciách. Podobne pri pobyte a pohybe v prírode, ktoré môžu vzniknúť vplyvom nepredvídaných skutočností ohrozujúcich človeka a jeho okolie.

Snahou je pripraviť každého jednotlivca na život v prostredí, v ktorom sa nachádza. Nevyhnutným predpokladom k tomu je neustále poznávanie prostredia prostredníctvom pohybu a pobytu v prírode. Prierezová téma sa zameriava na zvládnutie situácií vzniknutých vplyvom priemyselných a ekologických havárií, dopravnými nehodami, živelnými pohromami a prírodnými katastrofami. Zároveň napomáha zvládnuť nevhodné podmienky v situáciách vzniknutých pôsobením cudzej moci, terorizmom voči občanom nášho štátu. U žiakov by sa mal formovať vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí. K tomu je potrebné poskytnúť žiakom teoretické vedomosti, praktické poznatky, pomôcť im osvojiť si vedomosti a zručnosti v sebaochrane. Vyškoliť ich v poskytovaní pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života.

Spôsob realizácie: Prierezová téma sa vyučuje dvoma formami:

1. realizácia prostredníctvom učebných predmetov

2. realizácia prostredníctvom:

- účelových cvičení v prírode 2 krát v roku po 5 hodín (na jeseň a jar). Pred realizáciou účelového cvičenia prebieha príprava z teoretickej časti učiva v rozsahu 3 hodín.

Tematické celky teoretickej prípravy majú obsah:

- riešenie mimoriadnych situácií – civilná obrana

- zdravotná príprava

- pohyb a pobyt v prírode

2.8. Vzdelávacie štandardy

Jednou z výrazných zmien, ktoré sú súčasťou nového procesu vzdelávania je dôslednejšie zameranie sa na výstup zo vzdelávania. Dôležité je, aby bol jasne sformulovaný výstup a zdôvodnené zaradenie obsahu vzdelávania. Vzdelávanie je vtedy úspešné, ak vieme, k akým cieľom podľa požiadaviek majú žiaci dospieť

Vzdelávacie štandardy sa skladajú z dvoch častí: obsahový štandard a výkonový štandard.

Obsahová časť vzdelávacieho štandardu určuje obsah vzdelávania, vymedzuje rámcový učebný obsah, ktorý je záväzný pre učiteľa/učiteľku, predstavuje fakty, pojmy, vzťahy, procesy, ktoré si majú žiaci zapamätať alebo im porozumieť v rámci výučby konkrétneho učebného predmetu. Tvoria ju učivo, ktoré je všetkými žiakmi osvojiteľné.

Výkonová časť je formulácia výkonov, v ktorých sa vzdelávacie ciele zameriavajú na pomenovanie výkonov potrebných pre rozvoj kľúčových kompetencií žiakov v rámci jednotlivých vyučovacích predmetov a heslovito pomenovávajú učebné obsahy potrebné pre dosiahnutie stanovených výkonov a rozvoj kľúčových kompetencií.

Vzdelávacie štandardy vymedzujú požiadavky, ktoré majú žiaci splniť v rámci konkrétneho časového intervalu – ročníka, stupňa. Tieto požiadavky sú formulované ako kompetencie, ktorých súčasťou sú vedomosti, spôsobilosti, zručnosti, postoje a hodnoty v kontexte vymedzeného obsahu vzdelávania. Obsahujú štruktúru učebných cieľov, výkonové požiadavky a vymedzený rámcový učebný obsah. Vzdelávacie štandardy je nevyhnutné chápať ako základné východisko k mnohostranne chápanej výučbe, preto výučbu nemožno redukovať len na ich mechanické plnenie. Predstavujú dôležitý podklad na realizáciu osobného plánovania, tvorby špecifickej stratégie a taktiky na výučbu jednotlivých predmetov, pričom je nevyhnutná kognitívna pestrosť a vytváranie panorámy myšlienkových možností žiakov. Z hľadiska

vymedzeného učebného obsahu je kľúčovým prvkom uvedomovanie si pojmov, vzťahov medzi nimi. Následne je žiaduce tieto pojmy a vzťahy medzi nimi spolu s funkčnými faktami názorne zobrazovať do pamäťových myšlienkových máp, ktoré sa potom stávajú základným prostriedkom efektívnejšieho upevňovania a systematizácie nadobudnutých kompetencií žiakov.

Stanovené štandardy si učitelia môžu viac špecifikovať s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti svojich žiakov. Vzdelávací štandard treba chápať v tom zmysle, že žiak nemá byť pasívnym aktérom výučby a konzumentom hotových poznatkov, ktoré si má len zapamätať a následne zreprodukovať, ale aj vytvárať ich v aktívnej činnosti.

2.8.1. Rámcové učebné plány

Rámcový učebný plán (ďalej aj „RUP“) stanovuje časové dotácie vyučovacích predmetov v ŠVP podľa ročníkov. Vymedzuje počet voliteľných (disponibilných) hodín. RUP ŠkVP vychádza z RUP ŠVP pre základné školy v Slovenskej republike. V tomto pláne sú uvedené minimálne časové dotácie jednotlivých predmetov vzdelávacích oblastí. V našom učebnom pláne sme tieto dotácie rešpektovali. Žiaci 1.-9.ročníka sa vzdelávajú podľa inovovaných vzdelávacích programov.

Tabuľky počtu hodín učebného plánu podľa vzdelávacích oblastí a predmetov vychádzajú zo Štátneho vzdelávacieho programu pre základné školy v Slovenskej republike.

Pokyny k učebnému plánu (všeobecne):*

Tabuľka RUP je zostavená tak, aby bolo možné porovnať štátny vzdelávací program – ďalej ŠVP (povinné štátom určené minimum) a školský vzdelávací program – ďalej ŠkVP (hodinovú dotáciu povinných predmetov a zavedenie vlastných predmetov označené znamienkom +).

Pri zostavovaní RUP ŠkVP sme zohľadňovali: súlad so ŠVP a jeho pokyny, potreby súčasnej doby, ciele vzdelávania podľa ŠkVP, výsledky analýzy dosiahnutých úspechov a pretrvávajúcich nedostatkov práce školy, materiálne podmienky, organizačné a personálne možnosti školy. Delenie na skupiny budeme realizovať v zmysle platnej legislatívy v predmetoch náboženská výchova, etická výchova, informatika a cudzie jazyky.

Na úrovni primárneho vzdelávania – 1. stupeň ZŠ:

1. Vzdelávaciu oblasť *jazyk a komunikácia* Prostredníctvom zážitkových foriem učenia s uplatňovaním medzipredmetových vzťahov budeme u detí hneď od prvých dní v škole rozvíjať kompetencie jazykové, komunikačné, sociálne, občianske ... budeme sa snažiť *vzbudiť u nich záujem o literatúru a vypestovať kladný vzťah ku knihe ako k prostriedku ďalšieho vzdelávania sa a získavania informácií, ale zároveň „priateľa“ na chvíle oddychu a relaxácie.*

Prvé oboznámenie sa s cudzím jazykom realizujeme vyučovaním anglického jazyka v 1.a 2. ročníku o 1 hodinu týždenne. Pred povinným vyučovaním CJ sa žiaci hravou formou oboznámia so základnou slovnou zásobou a výslovnosťou v inej ako materinskej reči.

2. Vo vzdelávacej oblasti *Človek a príroda* budeme vyučovať v 1.roč. prvouku namiesto 1 hodiny 2 vyučovacie hodiny. Časová dotácia +1 hodina týždenne bude použitá na dostatočné upevnenie predpísaného učiva, riešenie zaujímavých úloh, výukových programov a na vychádzky.

3. Vo vzdelávacej oblasti *matematika a práca s informáciami* v 2. a 3.ročníku budeme vyučovať predmet matematika namiesto 4 hodín 5 vyučovacích hodín bez rozšírenia učebných osnov. Pridaná 1 vyučovacia hodina týždenne bude zameraná na precvičenie, utvrdenie a prehĺbenie získaných vedomostí a na prebratie výberových tém podľa učebnice.

4. V 3. a 4.ročníku primárneho vzdelávania sme posilnili vyučovanie *telesnej a športovej výchovy* o 1 vyučovaciu hodinu. Časová dotácia +1 hodina prispeje k upevňovaniu zdravia, zdravotne orientovanej zdatnosti a celkovej pohybovej výkonnosti.

Na úrovni nižšieho stredného vzdelávania 2. stupeň ZŠ:

1. Vzhľadom k tomu, že žiaci 5. ročníka sa učili *anglický jazyk* už od 1. ročníka, majú osvojené základy vzdelávaciu oblasť *jazyk a komunikácia* v predmete anglický jazyk sme posilnili v 5. ročníku o 1 vyučovaciu hodinu. Žiaci si v uvedenej oblasti vhodnou formou rozvíjajú jazykové kompetencie, zdokonaľujú svoj písomný, ústny prejav, slovnú zásobu a výslovnosť v inej ako materinskej reči.

V 7.ročníku sme zaviedli druhý cudzí jazyk - *ruský jazyk* s dotáciou 2 hodiny týždenne. V 7. ročníku až 9.ročníku sme zaviedli druhý cudzí jazyk – *nemecký jazyk* s dotáciou 2 hodiny týždenne.

2. Vo vzdelávacej oblasti *matematika a práca s informáciami* sme upravili časovú dotáciu predmete *matematika* vo všetkých ročníkoch o 1 hodinu týždenne a bude sa vyučovať ako súčasť predmetu matematika. V 9. ročníku bola pridaná 1 hodina, ktorá bude využívaná na opakovanie učiva a riešenie úloh k príprave na celoslovenské testovanie.

3 .Vzdelávaciú oblasť *človek a príroda* sme rozšírili predmet Biológia s časovou dotáciou o 1 hodinu týždenne v 6. ročníku. Táto hodinová dotácia bude využívaná na upevnenie a prehĺbenie učiva a na prebratie výberových tém podľa učebnice.

4. Vzdelávaciú oblasť *človek a spoločnosť* sme rozšírili predmet Dejepis s časovou dotáciou o 1 hodinu týždenne v 6. ročníku. Bude sa využívať na prehľbovanie učiva, na prácu s pracovným zošitom „Hravý dejepis“, na exkurzie do múzeí, archívu.

5. Predmet Geografia v 6. ročníku bol rozšírený tiež o 1 hodinu týždenne, tieto vyučovacie hodiny sa použijú na geografické čítanie o vzdialených krajinách s porozumením, zdokonaľovanie práce s mapou, precvičovanie ústneho prejavu, na tvorbu projektov a jeho prezentáciu.

6. V 9.ročníku sme rozšírili vyučovanie Chémie o 1 hodinu týždenne, ktorá je využívaná na prehĺbenie, opakovanie tematických celkov a na praktické skúsenosti v rámci laboratórnych cvičení.

7. V 5.ročníku sekundárneho vzdelávania sme posilnili vyučovanie *telesnej a športovej výchovy* o 1 vyučovaciu hodinu. Časová dotácia +1 hodina prispeje k upevňovaniu zdravia, zdravotne orientovanej zdatnosti a celkovej pohybovej výkonnosti.

8. V 7.ročníku sme posilnili časovú dotáciu Slovenského jazyka o 1 hodinu v oblasti *jazyk a komunikácia*. Tá bude využívaná na utvrdzovanie a opakovanie učiva a na prehĺbenie výberových tém.

Vzdelávacia oblasť	Vyučovací predmet	Primárne vzdelávanie					Nižšie stredné vzdelávanie					
		1.	2.	3.	4.	Spolu za 4 roky	5.	6.	7.	8.	9.	Spolu za 5 rokov
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	9	8 +1	7	7	31+1	5	5	4 +1	5	5	24+1
	anglický jazyk	+1	+1	3	3	6+2	3 +1	3	3	3	3	15+1
	nemecký jazyk								+2	+2	+2	+6
	ruský jazyk								+2			+2
Matematika a práca s informáciami	matematika	4	4 +1	4 +1	4	16+2	4 +1	4 +1	4 +1	4 +1	5 +1	21+5
	informatika			1	1	2	1	1	1	1		4
Človek a príroda	prvouka	1+1	2			3+1						
	prírodoveda			1	2	3						
	fyzika							2	1	2	1	6
	chémia								2	2	1 +1	5+1
	biológia						2	1 +1	2	1	1	7+1

Človek a spoločnosť	vlastiveda			1	2	3						
	dejepis						1	1 +1	1	1	2 +1	6+2
	geografia						2	1 +1	1	1	1	6+1
	občianska náuka							1	1	1	1	4
Človek a hodnoty	etická / náboženská výchova	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	5
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie			1	1	2						
	technika						1	1	1	1	1	5
Umenie a kultúra	hudobná výchova	1	1	1	1	4	1	1	1	1		4
	výtvarná výchova	2	2	1	1	6	1	1	1	1	1	5
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2+1	2+1	8+2	2 +1	2	2	2	2	10+1
	základ	20	20	23	25	88	24	25	26	27	25	127
	voliteľné (disponibilné) hodiny	2	3	2	1	8	3	4	4	3	5	19
	spolu	22	23	25	26	96	27	29	30	30	30	146

Poznámky:

1. Rozdelenie tried na skupiny a zriaďovanie skupín sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŠ SR č. 320/2008 Z. z. o základnej škole v znení vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 224/2011 Z. z. podľa podmienok školy. Vo vyučovacích predmetoch vzdelávacej oblasti Človek a príroda sa rozdelenie žiakov odporúča pri tých témach, kde sa vyžaduje nadobúdanie a overovanie praktických zručností žiakov.
2. Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na dotvorenie školského vzdelávacieho programu. Voliteľné (disponibilné) hodiny je možné využiť na:
  - a. vyučovacie predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah predmetov zaradených do štátneho vzdelávacieho programu;
  - b. vyučovacie predmety, ktoré si škola sama zvolí a sama si pripraví ich obsah, vrátane predmetov vytvárajúcich profiláciu školy a experimentálne overených inovačných programov zavedených do vyučovacej praxe;
  - c. vyučovacie predmety, ktorých obsah je doplnením vyučovacieho predmetu pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorí nemôžu napredovať v rámci bežných vyučovacích hodín a ktorí postupujú podľa individuálnych vzdelávacích programov;
  - d. špecifické vyučovacie predmety pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.
3. Ak má škola vhodné podmienky na vyučovanie predmetu telesná a športová výchova, využije voliteľné (disponibilné) hodiny v primárnom vzdelávaní na posilnenie uvedeného predmetu.
4. Škola môže poskytovať vzdelávanie v rámci primárneho vzdelávania aj v nultom ročníku. Celkový týždenný počet vyučovacích hodín v nultom ročníku je 22 hodín. Učebný plán a učebné osnovy pre nultý ročník vypracuje škola podľa potrieb a rozvojových možností konkrétnej skupiny žiakov, vychádzajúc zo štátnych vzdelávacích programov pre predprimárne vzdelávanie a primárne vzdelávanie.

5. Škola môže pri tvorbe školského vzdelávacieho programu rozdeliť hodinové dotácie a vzdelávacie štandardy na celý stupeň vzdelávania pri zachovaní postupnosti jednotlivých vzdelávacích štandardov a celkového počtu vyučovacích hodín jednotlivých vyučovacích predmetov za predpokladu, že zachová ich vnútornú logickú štruktúru a zásadu veku primeranosti.

6. Pri prestupe žiaka prijímajúca škola v prípade zistených odlišností zohľadní žiakovi ich kompenzáciu spravidla v priebehu jedného školského roku.

7. Škola môže po prerokovaní v rade školy v školskom vzdelávacom programe stanoviť vyšší celkový počet hodín, najviac však na 108 hodín na 1. stupni. Ak sa škola rozhodne zvýšiť počet hodín, tieto sú financované z vlastných zdrojov.

8. Podľa tohto rámcového učebného plánu sa vzdelávajú aj žiaci so zdravotným znevýhodnením, ktorí sú v triede začlenení v rámci školskej integrácie, a to s uplatnením špecifik podľa bodu 6. Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením.

Podľa RUP, ktoré schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 6. 2. 2015 pod číslom 2015-5130/1760:1-10A0 ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre základné školy s platnosťou od 1. 9. 2015.

2.9. Učebné osnovy

Tvoria vlastný didaktický program vzdelávania pre každý predmet. Vychádzajú zo Štátneho vzdelávacieho programu a reflektujú profil absolventa a zameranie školy. **Obsahujú:**

Charakteristiku predmetu, jeho význam v obsahu vzdelávania

Rozvíjajúce ciele, predmetové spôsobilosti, vychádzajúce z kľúčových spôsobilostí

Témy, prostredníctvom ktorých rozvíjame kompetencie, obsah, prierezové témy a prepojenie s inými predmetmi

Požiadavky na výstup

Metódy a formy práce – stratégie vyučovania

Učebné zdroje sú zdrojom informácií pre žiakov. Sú to učebnice, odborná literatúra, odborné časopisy, náučné slovníky, materiálno-technické a didaktické prostriedky a pod.

Hodnotenie predmet

Prierezové témy

Začlenenie finančnej gramotnosti

Začlenenie čitateľskej gramotnosti

Osnovy jednotlivých predmetov sú uvádzané samostatne.

2.10. Profil absolventa primárneho vzdelávania

Absolvent 1.stupňa našej ZŠ by mal svojim vystupovaním robiť dobré meno škole, byť schopný vytvárať dobré medziľudské vzťahy, byť schopný hodnotiť svoju úlohu v škole, v rodine a v spoločnosti, byť schopný starať sa i o svoje fyzické i psychické zdravie, vedieť uzatvárať kompromisy, byť schopný vyhľadávať, hodnotiť a využívať pri učení rôzne zdroje informácií, osvojiť si metódy štúdia a práce s informáciami, mať schopnosť vnímať umenie, snažiť sa porozumieť mu a chrániť umelecké prejavy, byť si vedomý svojich kvalít.

Absolvent programu primárneho vzdelania nadobudol a má osvojené (aj vlastným podielom):

- základné matematické, čitateľské, pisateľské a prírodovedné gramotnosti,
- základy telesnej zdatnosti,
- základy vzťahu k umeniu a kultúre,
- základné praktické zručnosti a samoobslužné činnosti,
- osvojené základy používania štátneho jazyka,
- základné komunikačné schopnosti v cudzom jazyku,
- základy správnych foriem a techník učenia sa,

· základy správnych etických postojov a morálnych hodnôt.

V súlade so ŠVP a ŠkVP má osvojené tieto kľúčové spôsobilosti :

- sociálne komunikačné spôsobilosti
- vyjadruje sa súvisle, výstižne a kultivovane písomnou aj ústnou formou primeranou primárnemu stupňu vzdelávania,
- dokáže určitý čas sústredene načúvať, náležite reagovať, používať vhodné argumenty a vyjadriť svoj názor,
- uplatňuje ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a s ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu,
- rozumie rôznym typom doterajších textov a bežne používaným prejavom neverbálnej komunikácie a dokáže na ne adekvátne reagovať,
- na základnej úrovni využíva technické prostriedky medzi osobnej komunikáciu,
- rešpektuje kultúrnu rozmanitosť a preukazuje záujem o primeranú formu medzikultúrnej komunikácie,
- v cudzích jazykoch je schopný na primeranej úrovni porozumieť hovorenému textu, uplatniť sa v osobnej konverzácii, ako aj tvoriť texty, týkajúce sa bežných životných situácií,

spôsobnosť v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

- používať základné matematické myslenie na riešenie rôznych praktických problémov v každodenných situáciách a schopnosť (na rôznych úrovniach) používať matematické modely logického a priestorového myslenia a prezentácie
- rozvíja si schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú k systematizácii poznatkov,

spôsobnosti v oblasti informačnej a komunikačnej technológie

- žiak vie používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri vyučovaní a učení sa,
- ovláda základy potrebných počítačových aplikácií, vie používať kreslenie a písanie na počítači,
- dokáže komunikovať pomocou elektronických médií,
- uvedomuje si rozdiel medzi reálnym a virtuálnym svetom,
- rozumie príležitostiam a možným rizikám, ktoré sú spojené s využívaním internetu a mobilných telefónov,

spôsobilosť učiť sa učiť sa

- získava schopnosť sebareflexie pri poznávaní svojich myšlienkových postupov,
- na základe poskytovaných možností uplatňuje základy rôznych techník učenia sa a efektívne si osvojuje poznatky a študijné návyky,
- vyberá a hodnotí získané informácie, spracováva ich a využíva vo svojom učení a v iných činnostiach,
- zlepšuje svoju vytrvalosť a iniciatívu, hodnotí svoj pokrok, akceptuje spätnú väzbu a uvedomuje si svoje rozvojové možnosti,

spôsobilosť riešiť problémy

- vníma a sleduje problémové situácie v škole a vo svojom najbližšom okolí, vie rozoznať ozajstný problém, premýšľa o jeho príčinách a navrhne riešenie podľa svojich vedomostí a skúseností z danej oblasti,
- pri riešení problémov hľadá a využíva rôzne informácie, skúša viaceré možnosti riešenia problému, overuje správnosť riešenia a osvedčené postupy aplikuje pri podobných alebo nových problémoch,
- pokúša sa problémy a konflikty vo vzťahoch riešiť primeraným (chápaným a spolupracujúcim) spôsobom,

osobné, sociálne a občianske spôsobilosti

- vytvára si pozitívny sebaobraz, ktorý podporuje žiacku sebadôveru a sebarozvoj,
- uvedomuje si vlastné potreby a aktívne využíva svoje možnosti,
- uvedomuje si svoje silné a slabé stránky ako svoje rozvojové možnosti,
- sústreďuje sa na kvalitu a vhodnosť svojho výberu voľných činností, aktívne si chráni svoje fyzické a duševné zdravie,
- kontroluje vlastné konanie (vrátane násilných a sebazničujúcich modelov konania) a vie odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov,
- uvedomuje si svoje práva a povinnosti a aktívne ich realizuje,
- účinne spolupracuje v skupine, podieľa sa na vytváraní triednych a celoškolských pravidiel, je zodpovedný a dodržiava dohody,
- ochotne prijíma nové nápady, prípadne sám prichádza s novými nápady a postupmi, diskutuje o nich, prispieva k spoločnej práci,
- podieľa sa na vytváraní podporujúcej a motivujúcej sociálno-emočnej klímy v triede a dobrých medziľudských vzťahov,

spôsobilosť vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- dokáže sa vyjadrovať na úrovni základnej kultúrnej gramotnosti prostredníctvom umeleckých a iných vyjadrovacích prostriedkov,
- dokáže pomenovať druhy umenia a ich hlavné nástroje a vyjadrovacie prostriedky (na úrovni primárneho vzdelávania),
- uvedomuje si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote,
- cení si a rešpektuje kultúrno-historické dedičstvo a ľudové tradície,
- rešpektuje vkus iných ľudí a primerane veku dokáže vyjadriť svoj názor a postoj,
- pozná základné pravidlá, normy a zvyky súvisiace s úpravou zovňajšku človeka,
- pozná pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),
- správa sa kultúrne, kultivovane, primerane okolnostiam, situáciám, sociálnym pozíciám a funkciám,
- je tolerantný a empatický k prejavom iných kultúr.

2.11. Profil absolventa nižšieho stredného vzdelávania

Absolvent 2.stupňa našej ZŠ by mal svojim vystupovaním robiť dobré meno škole, byť schopný vytvárať dobré medziludské vzťahy, byť schopný hodnotiť svoju úlohu v škole, v rodine a v spoločnosti, byť schopný starať sa i o svoje fyzické i psychické zdravie, vedieť uzatvárať kompromisy, byť schopný vyhľadávať, hodnotiť a využívať pri učení rôzne zdroje informácií, osvojiť si metódy štúdia a práce s informáciami, mať schopnosť vnímať umenie, snažiť sa porozumieť mu a chrániť umelecké prejavy, byť si vedomý svojich kvalít.

Nadväzujúc na spôsobilosti získané v priebehu predchádzajúceho (primárneho) vzdelávania absolvent nižšieho sekundárneho vzdelania má osvojené tieto kľúčové spôsobilosti:

- spôsobilosti k celoživotnému učeniu sa
- je schopný využívať (svoje) osvedčené stratégie učenia sa, pričom si uvedomuje svoje silné a slabé stránky,
- dokáže uplatniť získané znalosti a spôsobilosti v rozličných (pracovných a mimopracovných) životných situáciách,
- dosiahol základnú úroveň motivovanosti k celoživotnému učeniu sa,
- sociálne komunikačné spôsobilosti
- dokáže využívať všetky dostupné formy sociálnej komunikácie,
- ovláda slovnú zásobu v primeranej škále sociálnych a kultúrnych súvislostí v zvolenom cudzom jazyku tak, že je schopný na primeranej úrovni rozumieť hovorenému slovu, dokáže sa uplatniť v osobnej konverzácii, porozumieť textom a tiež tvoriť texty,

- uplatňuje komunikáciu smerujúcu k vytváraniu dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a s ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu,
- rešpektuje kultúrnu rozmanitosť a uplatňuje primeranú formu medzikultúrnej komunikácie,

spôsobilosť riešiť problémy

- má osvojené schopnosti a vedomosti na riešenie problémov s využitím znalostí a schopností získaných v rámci základného vzdelania, uplatňuje základné logické operácie, dokáže uplatňovať vedný prístup pri riešení bežných problémov,
- je schopný vidieť veci problémovo, kriticky myslieť pri hľadaní riešenia, obhájiť si svoje rozhodnutie, je si vedomý svojej zodpovednosti za riešenie problémov a užitočnosti poučenia sa z vlastných chýb a chýb iných,

spôsobilosti občianske

- chápe význam a podstatu legislatívnych zákonov a spoločenských noriem, je si vedomý svojich práv a povinností v škole i mimo nej, rešpektuje práva ostatných ľudí, pozná a váži si naše kultúrno-historické tradície a dedičstvo,
- chápe základné ekologické a environmentálne súvislosti a rozhoduje sa v záujme ochrany zdravia jednotlivca i spoločnosti,
- je pripravený zaujímať sa o dianie a riešenie problémov v spoločnosti,

spôsobilosti sociálne a personálne

- dokáže spolupracovať v skupine a akceptuje pravidlá práce v tíme, chápe a dokáže prebrať svoju zodpovednosť a spoluzodpovednosť za výsledky spoločnej práce,
- dokáže sa primerane zapojiť do diskusie, pričom rešpektuje aj iné názory, chápe význam vzájomnej ohľaduplnosti,
- dokáže zvládať svoje vlastné pocity, chápe ich podstatu, vie do určitej miery regulovať svoje správanie,
- uvedomuje si svoj skutočný potenciál, osobné kvality a v súlade s tým si projektuje svoj (aktuálny) osobný rozvoj a osobné ciele,

spôsobilosti vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- dokáže pomenovať a orientovať sa v umeleckých druhoch a štýloch, používať ich hlavné vyjadrovacie prostriedky, cení si a rešpektuje rôzne prejavy umenia,
- vie oceniť interkultúrne dedičstvo a historické tradície,
- pozná pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),
- správa sa kultivovane, primerane okolnostiam a situáciám,

spôsobilosť uplatňovať základy matematického myslenia a základné schopnosti poznávať v oblasti vedy a techniky

- rozvíja a používa matematické myslenie na riešenie rôznych praktických problémov v každodenných situáciách a schopnosť (na rôznych úrovniach) používať matematické modely logického a priestorového myslenia a prezentácie (vzorce, modely, štatistika, diagramy, grafy, tabuľky),
- má základy prírodovednej gramotnosti, ktoré mu umožnia používať postup uplatňovaný vo vede na primeranej úrovni,

digitálna spôsobilosť

- rozvíja spôsobilosti založené na základných zručnostiach v oblasti IKT,
- používa základné postupy pri práci s textom a jednoduchou prezentáciou,
- vytvára jednoduché tabuľky a grafy,
- využíva zručnosti pri kreslení v grafickom prostredí a spracovávaní grafických informácií,
- rozumie nahrávaniu a prehrávaniu zvukov a videí,
- prostredníctvom didaktických hier, edukačných prostredí a encyklopédií využíva IKT v iných predmetoch,

spôsobilosti smerujúce k iniciatívnosti a podnikavosti

- navrhuje nové úlohy, nové riešenia, vyhľadáva riešenia úloh v nových projektoch,
- schopnosť plánovať a riadiť prácu .

2.12. Osobitosti a podmienky na výchovu a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

Pri práci so žiakmi so špeciálnymi výchovno – vzdelávacími potrebami /ŠVVP/ vychádzame z platných dokumentov, najmä zo zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov a z vyhlášky č. 320/2008 o základnej škole, ako i z ďalších platných a záväzných dokumentov.

V tejto oblasti našej práce je nutná zvýšená spolupráca školy, žiaka, jeho rodičov a školského poradenského zariadenia.

V rámci školy ide najmä o spoluprácu triedneho učiteľa s ostatnými vyučujúcimi, výchovného poradcu a vedenia školy. Podmienkou zdokonaľovania práce so žiakmi so ŠVVP je neustále sa vzdelávanie pedagogických zamestnancov v tejto oblasti.

Zásadnou podmienkou úspešnej práce s týmito žiakmi je neustála komunikácia s rodičmi žiaka.

V zmysle platnej legislatívy je žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami žiak, ktorý má zariadením výchovného poradenstva a prevencie diagnostikované špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby.

Špeciálnou výchovno-vzdelávacou potrebou je požiadavka na úpravu podmienok (obsahu, foriem, metód, prostredia a prístupov) vo výchove a vzdelávaní pre žiaka. Špeciálne výchovnovzdelávacie potreby vyplývajú zo zdravotného znevýhodnenia alebo nadania alebo vývinu žiaka v sociálne znevýhodňujúcom prostredí, ktorých zohľadnenie mu zabezpečí rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj schopností, osobnosti, ako aj dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je spravidla:

1) žiak so zdravotným znevýhodnením, t.j.:

- žiak so zdravotným postihnutím (s mentálnym postihnutím, so sluchovým postihnutím, so zrakovým postihnutím, s telesným postihnutím, s narušenou komunikačnou schopnosťou, s autizmom alebo ďalšími vývinovými poruchami);

Na efektívne vzdelávanie a saturáciu potrieb žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je potrebné zabezpečiť:

- včasnú špeciálnopedagogickú, psychologickú, medicínsku diagnostiku, vzdelávanie podľa individuálneho vzdelávacieho programu, individuálnu a skupinovú prácu, používanie špeciálnych metód a foriem vyučovania, úpravu vzdelávacieho obsahu, zaradenie špecifických vyučovacích predmetov, špecifický postup v hodnotení vzdelávacích výsledkov, aplikáciu alternatívnych foriem komunikácie, úzku spoluprácu s rodičmi a ďalšie, v závislosti od individuálnej potreby konkrétneho žiaka, vyplývajúcej z odbornej diagnostiky;

- materiálne vybavenie, ktoré zahŕňajú špeciálne učebnice, špeciálne vyučovacie pomôcky, kompenzačné pomôcky, prístroje, úpravu prostredia (napr. bezbariérový prístup);

- odborný servis špeciálneho pedagóga, školského špeciálneho pedagóga, logopéda, liečebného pedagóga, asistenta učiteľa, školského psychológa, ďalej nižší počet žiakov v triede, v prípade individuálnej integrácie zníženie maximálneho počtu žiakov v triede, odborná príprava učiteľov;

- finančné zdroje na zabezpečenie špeciálnych materiálnych, odborných a personálnych podmienok.

Naša škola je otvorená pre všetkých žiakov, aj žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Sú to prevažne žiaci so zdravotným znevýhodnením, kde patria žiaci so špecifickými vývinovými poruchami učenia.

Škola zabezpečuje podmienky, ktoré sú pre vzdelávanie týchto žiakov potrebné. Spolupracuje s obvodným centrom pedagogicko-psychologického poradenstva na prevencii, diagnostikovaní a náprave špecifických vývinových porúch učenia. Každý integrovaný žiak má vypracovaný Individuálny výchovno-vzdelávací program,(IVVP),

Za integračný program v škole zodpovedá a usmerňuje ho výchovná poradkyňa v spolupráci s triednymi učiteľmi.

Diagnostika detí a odhalenie príčin ich neúspechu sa uskutočňuje už v materskej škole, najneskôr v 1.-2. ročníku ZŠ. V prípade zistených problémov zabezpečujeme odbornú spoluprácu s centrami špeciálneho poradenstva (špeciálnopedagogické, psychologické, prípadne odborné vyšetrenie). Pre ďalší postup vzdelávania je smerodajný výsledok vyšetrení.

Žiak môže byť na základe odporúčenia odborného tímu:

- evidovaný ako žiak so ŠVVP, ktorý má v procese vyučovania zohľadňovaný svoj hendikep (nadanie),
- individuálne začlenený do bežnej triedy príslušného ročníka a pracuje podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu.

Škola nemá vytvorené podmienky (bezbariérové prostredie) na vzdelávanie imobilných detí.

Škola podľa potreby zabezpečí adekvátne vzdelávanie pre deti intelektovo nadané a talentované.

2.13. Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením je okrem všeobecných cieľov, vychovávať a vzdelávať týchto žiakov tak, aby čo najviac rozvinuli vlastné kompenzačné mechanizmy, aby plnohodnotne vnímali, prežívali vlastný život a aby sa stali tvorcami hodnôt, ktoré vytvoria cieľavedomou činnosťou. Naša škola sa snaží vytvárať základné podmienky pre žiakov so zdravotným znevýhodnením v bežných triedach.

A to pre:

- *žiacov chorých alebo zdravotne oslabených* - s vývinovými poruchami učenia a s poruchou správania.

3. Vnútorný systém kontroly a hodnotenia

Vnútorný systém hodnotenia kvality zameriame na 3 oblasti:

1. Hodnotenie žiakov
2. Hodnotenie pedagogických zamestnancov
3. Hodnotenie školy

3.1. Vnútorný systém kontroly a hodnotenia detí a žiakov

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy a aké sú jeho pokroky. Súčasťou hodnotenia je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov.

Cieľom je zhodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Pri hodnotení a klasifikácii výsledkov žiakov vychádzame z ustanovení zákona č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vyhlášky č. 320/2008 Z.z. a metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov ZŠ. Okrem sumatívnych výsledkov sa sústreďujeme na rozpracovanie formatívneho hodnotenia výsledkov žiakov formou hodnotiaceho portfólia.

V našej práci dbáme na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných.

Žiakov hodnotíme na základe určitých kritérií, prostredníctvom ktorých sledujeme ich vývoj.

Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami berieme do úvahy možný vplyv znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon.

V školskej činnosti odlišujeme hodnotenie spôsobilostí od hodnotenia správania.

V zmysle § 55, ods. 2 zákona č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov neklasifikujeme predmety náboženská a etická výchova.

Východiskom pre hodnotenie učebnej činnosti žiakov je kontrolná a diagnostická funkcia, ale dôležitá je aj funkcia motivácie hodnotenia a funkcia sebahodnotenia žiaka.

Základné pojmy, ktoré súvisia s pojmom hodnotenia sú: kontrola, diagnostikovanie, overovanie, skúšanie a klasifikácia. Pri hodnotení je dôležité kedy sa hodnotenie uskutočňuje. Z tohto hľadiska sa hodnotenie rozlišuje na hodnotenie priebežné a hodnotenie záverečné.

Pravidlá v hodnotení žiakov:

- hodnotiace kritériá sú známe a jasné aj pre žiakov,
- dôraz je na rozvoji sebahodnotenia žiaka s uplatňovaním spätnej väzby v procese učenia,
- hodnotí sa proces získavania vedomostí a zručností, dôraz sa kladie na metódy, postupy osvojovania, ktoré determinujú potom aj výsledky,
- väčší dôraz sa dáva na priebežné hodnotenie žiaka, kde sa uplatňuje hodnotiace kritérium individuálnej vzťahovej normy,
- vymedzuje sa didakticky správna časová postupnosť medzi priebežným a záverečným hodnotením,
- podmienkou funkčnosti hodnotenia je, aby proces učenia, osvojovania učiva aktívnou činnosťou žiaka bol organizovaný na vyučovaní,

- významné učebné výkony žiakov sa objektivizujú, sú stanovené výkonové štandardy, ktoré sú požiadavkami na splnenie a potvrdenie určitej úrovne vzdelania.

Hodnotenie žiaka sa v rámci vzdelávania vykonáva podľa úrovne dosiahnutých výsledkov slovným hodnotením a klasifikáciou.

Podľa § 55 ods. 2 zákona NR SR č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa hodnotia a klasifikujú predmety takto:

1. V 1. až v 9. ročníku sa predmet etická výchova a náboženská výchova neklasifikuje.
2. V 1.- 9. ročníku sa všetky predmety hodnotia známkou.

Podľa §55, ods. 4 zákona č. 245 /2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa pri hodnotení a klasifikácii žiaka s vývinovými poruchami alebo žiaka so zdravotným postihnutím sa zohľadňuje jeho porucha alebo postihnutie. Podľa §55, ods. 9 zákona č. 245 /2008 o výchove a vzdelávaní sa celkové hodnotenie žiaka na konci prvého a druhého polroku vyjadruje výsledky jeho klasifikácie v povinných vyučovacích predmetoch, ktoré sa klasifikujú a klasifikáciu jeho správania.

3.2. Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy

V práci školy je dôležitý systém kritérií na hodnotenie zamestnancov.

Hodnotenie zamestnancov sa uskutočňuje na základe:

- Pozorovania (hospitácie)
- Rozhovoru
- Výsledkov žiakov, ktorých učiteľ vyučuje (prospech, žiacke súťaže, didaktické testy zadané naraz vo všetkých paralelných triedach, úspešnosť prijatia žiakov na vyšší stupeň školy a pod)

- Sledovania pokroku žiakov vo výsledkoch pod vedením učiteľa
- Hodnotenia výsledkov pedagogických zamestnancov v oblasti ďalšieho vzdelávania, tvorby učebných pomôcok, mimoškolskej činnosti a pod.
- Hodnotenia pedagogických a odborných zamestnancov manažmentom školy.
- Vzájomného hodnotenia učiteľov (čo si vyžaduje aj vzájomné hospitácie a „otvorené hodiny“).

Hodnotenia učiteľov žiakmi

Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy zabezpečuje harmonickú organizáciu celého výchovno-vzdelávacieho procesu a ďalších školských aktivít. Existujú dva spôsoby hodnotenia: formatívne a sumatívne.

Formatívne hodnotenie sa používa na zvýšenie kvality výchovy a vzdelávania.

Sumatívne hodnotenie sa používa na rozhodovanie.

Pedagogickí zamestnanci sú hodnotení podľa profesijného štandardu, ktorý :

- a. definuje predpísané kvalifikačné predpoklady,
- b. definuje komplex preukázateľných spôsobilostí učiteľa vyjadrený vedomosťami, zručnosťami, postojmi, indikátormi kvality spolu s nástrojmi ich hodnotenia,
- c. vyjadruje spoločný základ profesie orientovanej na rozvoj žiaka, kvalitu edukačného procesu a profesijný sebarozvoj učiteľa,
- d. diferencuje kariérové stupne učiteľa.

Indikátory hodnotenia pedagogických zamestnancov sú :

- spätná väzba od žiakov, rodičov,
- pozorovanie činnosti učiteľa,
- analýza záznamov učiteľa o žiakoch, analýza plánov, dokumentácie,
- analýza rozpisu učiva predmetu, projektov učenia sa žiaka so zameraním na kompetenčný profil žiaka, analýza ŠkVP,
- analýza edukačného cieľa so zameraním na rozvoj kompetencií žiaka,
- analýza kritérií, nástrojov hodnotenia a výsledkov žiakov,
- analýza úloh a učebných činností so zameraním na výber prostriedkov IKT,
- posúdenie adekvátnosti vytvorených didaktických prostriedkov,
- analýza plánu vzhľadom na rozvoj kompetencií učiteľa,
- hodnotiaci rozhovor,
- ankety, dotazníky,
- hospitačný záznam,
- analýza výsledkov testovania,
- analýza úspešnosti žiakov v súťažiach a olympiádach.

Podľa § 52 zákona SR č. 317/ 2009 o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov výsledky, kvalitu a náročnosť výkonu pedagogickej činnosti alebo výkonu odbornej činnosti, mieru osvojenia si a využívania profesijných kompetencií pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov hodnotí :

- a) uvádzajúci pedagogický zamestnanec začínajúceho pedagogického zamestnanca alebo uvádzajúci odborný zamestnanec začínajúceho odborného zamestnanca priebežne a na konci adaptačného obdobia,
- b) priamy nadriadený podriadeného jedenkrát ročne najneskôr do konca školského roka.

O hodnotení sa vyhotovuje písomný záznam.

Hodnotenie je podkladom pre :

- a) rozhodnutie riaditeľa o ukončení adaptačného vzdelávania,

b) vypracovanie Plánu profesijného rozvoja,

c) odmeňovanie.

Zásady hodnotenia pedagogických zamestnancov je rozpracovaný v pracovnom poriadku.

3.3. Hodnotenie školy

Cieľom hodnotenia je, aby žiaci a ich rodičia získali dostatočné a hodnoverné informácie o tom, ako zvládajú požiadavky na ne kladené a preto, aby aj verejnosť vedela, ako škola dosahuje ciele, ktoré sú na žiakov kladené v ŠVP a ŠkVP.

Dôraz je kladený na dve veci:

- konštatovanie úrovne stavu,
- zisťovanie súvislostí a okolností, ktoré výsledný stav ovplyvňujú.

Vlastné hodnotenie školy je zamerané na:

Ciele, ktoré si škola stanovila, najmä v Koncepčnom zámere rozvoja školy a v Školskom vzdelávacom programe, ich reálnosť a stupeň dôležitosti.

Posúdenie ako škola spĺňa ciele, ktoré sú v Štátnom vzdelávacom programe.

Oblasti, v ktorých škola dosahuje dobré výsledky a oblasti, v ktorých škola dosahuje slabšie výsledky, vrátane návrhov a opatrení.

Monitorujeme pravidelne:

- Podmienky na vzdelanie
- Spokojnosť s vedením školy a učiteľmi
- Prostredie – klíma školy

- Priebeh vzdelávania – vyučovací proces- metódy a formy vyučovania
- Úroveň podpory žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- Výsledky vzdelávania
- Riadenie školy
- Úroveň výsledkov práce školy
- Kritériom pre nás je:
- Spokojnosť žiakov, rodičov, učiteľov
- Kvalita výsledkov

Nástroje na zisťovanie úrovne stavu školy sú:

- Celoplošné testovanie žiakov
- Úspešnosť žiakov v prijímaní na stredné školy
- Analýza úspešnosti žiakov na súťažiach, olympiádach
- Úspešnosť žiakov v polročných a koncoročných previerkach vedenia školy.

4. Záver

Školský vzdelávací program je vypracovaný na základe Štátneho vzdelávacieho programu pre 1. a 2.stupeň základnej školy, vychádza zo skúseností učiteľov, tradícií školy, požiadaviek rodičov, dlhodobo dosahovaných výsledkov a koncepcie rozvoja školy.

Naplnením jeho cieľov dáme žiakom našej školy východisko pre získanie kvalitného primárneho vzdelávania a nižšieho stredného vzdelávania.

Našou prioritou je vychovať človeka vzdelaného, tvorivého, samostatného, citlivého, ohľaduplného, tolerantného a dobre pripraveného pre život.

Príloha 1

Finančná gramotnosť

Finančná gramotnosť na Základnej škole Abovská 36, Košice vychádza z verzie Národného štandardu finančnej gramotnosti:

- Národný štandard finančnej gramotnosti verzia 1.0, platný od 1.9.2009
- Národný štandard finančnej gramotnosti verzia 1.1, platný od 1.9.2014
- Národný štandard finančnej gramotnosti verzia 1.2, platný od 1.9.2017 (ďalej len „NŠFG“)
- Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2018/2019, 1.6.16 FIG
- Metodika pre zapracovanie a aplikáciu tém finančnej gramotnosti do školských vzdelávacích programov základných a stredných škôl, schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 10. júla 2018 pod číslom 2018/4154:7-10E s účinnosťou od 1. septembra 2018.

NŠFG **definuje** finančnú gramotnosť ako „*schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom osvojiť si zodpovedné celoživotné finančné správanie.*“ Medzinárodná štúdia PISA definuje finančnú gramotnosť ako znalosť a pochopenie finančných pojmov a rizík; sú to schopnosti, motivácia a sebadôvera využívať získané vedomosti za účelom vykonávania efektívnych rozhodnutí v celom rade finančných súvislostí s cieľom zlepšiť finančnú situáciu jednotlivca i spoločnosti, a tým im umožniť účasť na ekonomickom dianí.

Osvojenie si odborných pojmov však **nemôžeme** pokladať za cieľ finančného vzdelávania. Ten spočíva v získavaní **kompetencií nevyhnutných pre zodpovedné finančné správanie v celoživotnej perspektíve, ako je existenčné zabezpečenie seba a svojej rodiny, rozvoj filantropie a aktívna účasť na trhu finančných produktov a služieb.** Odborné pojmy sú len jedným z prostriedkov pre napĺňanie týchto cieľov.

CIELE

NŠFG vymedzuje poznatky, zručností a skúseností v oblasti finančného vzdelávania a manažmentu osobných financií, z ktorého vyplýva, že absolvent základnej školy by mal byť schopný:

- ✓ poznať základné pravidlá financií,
- ✓ plniť svoje finančné záväzky,

- ✓ zveľaďovať a chrániť svoj aj zverený majetok,
- ✓ porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- ✓ porozumieť základným pojmom v jednotlivých témach,
- ✓ spoznať finančný trh (Národná banka Slovenska, komerčné banky, poisťovne, a finančné inštitúcie).

KOMPETENCIE

Finančná gramotnosť /FIG/ popisuje minimálne nároky na finančné, ekonomické a právne vzdelávanie žiakov prostredníctvom osvojených kompetencií. Kompetencie v oblasti finančnej gramotnosti sa postupne zameriavajú od najnižšej úrovne až do momentu absolvovania základnej školy. Dôraz sa kladie na praktické využitie poznatkov a prepojenie s realitou, nielen na nadobudnutie teoretických vedomostí. Predpokladá sa, že žiak bude ovládať pojmy vyskytujúce sa v jednotlivých témach. Toto ovládanie znamená, že žiak - rozumie zadaniam úloh, v ktorých sa tieto pojmy vyskytujú, - vie ich správne použiť pri formuláciách svojich odpovedí, - vie dôležité pojmy stručne opísať (definovať).

FIG je usporiadaná do šiestich tém:

- **Finančná zodpovednosť spotrebiteľov;**
- **Plánovanie, príjem a práca;**
- **Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov;**
- **Úver a dlh;**
- **Sporenie a investovanie,**
- **Riadenie rizika a poistenie.**

Poradie tém nie je určené, určuje ho škola v rámci implementácie do svojho školského vzdelávacieho programu. Jednotlivé témy sú rozpísané do čiastkových kompetencií. Tieto čiastkové kompetencie sú popísané na úrovniach, pričom na týchto úrovniach sú opísané poznatky, zručnosti a skúsenosti, ktoré by mali byť žiaci schopní preukázať.

SPÔSOB REALIZÁCIE

Realizácia na základe metodiky NŠFG má obsahovať prvky výchovy a vzdelávania podľa moderných európskych trendov s možnosťou využitia digitálneho edukačného obsahu. Pri sprostredkovaní informácií k daným témam, ktoré sú rozpracované do kompetencií, je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- ✓ k fungovaniu jednotlivca, domácností a podnikov v ekonomickej oblasti, k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,

- ✓ k hodnotovej orientácii k peniazom,
- ✓ k modelom zabezpečenia jednotlivca a domácností peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- ✓ k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb,
- ✓ ku vzdelávaniu angažovaných a zodpovedných občanov,
- ✓ k zvýšeniu tvorivosti a inovácií v existujúcich organizáciách,
- ✓ k rozvoju vedomostí a ambícií založiť podniky a nové pracovné miesta,
- ✓ k vytvoreniu udržateľného rastu a kultúrneho, sociálneho a ekonomického rozvoja,
- ✓ k poskytnutiu príležitostí a nástrojov pre jednotlivcov utvárať svoj vlastný život.

Každá revidovaná a aktualizovaná verzia NŠFG poskytuje návrh programu a hodnotiaci rámec určený učiteľom a tvorcom školských vzdelávacích programov.

Medzi praktické spôsoby použitia tém a očakávaní tohto štandardu patria:

- ✓ vymedzenie problematiky a rozsahu informácií, ktorým by žiaci porozumeli a vedeli ich prakticky využívať,
- ✓ usmernenia pre tvorbu a hodnotenie publikačných vzdelávacích materiálov,
- ✓ rámec pre tvorbu školských vzdelávacích programov, programov kontinuálneho a celoživotného vzdelávania,
- ✓ pomôcka pri tvorbe učebníc a metodických materiálov pre jednotlivé vekové kategórie.

Pedagogickí zamestnanci zaradia jednotlivé kapitoly a témy NŠFG do vzdelávania podľa potrieb žiakov a vzdelávacích podmienok školy. Pedagogickí zamestnanci môžu súčasne využívať NŠFG na vytvorenie nových tém v rámci učebných osnov všeobecnovzdelávacích a odborných predmetov základných a stredných škôl alebo kurzov finančnej gramotnosti v rámci finančného vzdelávania, digitálny edukačný obsah a ďalšie podporné materiály.

METÓDY A FORMY PRÁCE

Vyučovanie finančnej gramotnosti má svoje špecifiká a odlišnosti. Práve preto tu môžeme uplatňovať najrôznejšie inovatívne metódy vyučovania, ktoré ocenia nielen žiaci, ale i učitelia. Metódy sami osebe sú použiteľné i pre iné predmety. Je potrebné však počítať s tým, že vyžadujú dlhšiu a väčšiu prípravu. Niektoré dokonca vyžadujú skúsenosti a umenie improvizácie. Odmenou za prácu navyše však bude väčšia radosť z učenia, jednoduchšie zapamätávanie si, zvýšená interaktivita na hodinách a praktické precvičenie preberaného učiva. Pre metódy vyučovania by malo vo všeobecnosti platiť:

- ✓ **Názornosť.** Poskytované informácie by mali byť názorné, dobre viditeľné a mali by sa opierať o vedomosti žiakov. To platí pre písanie na tabuľu, pre vytváranie prezentácií, výučbových schém a podobne.
- ✓ **Jednoduchosť.** Jednotlivé témy by mali nadväzovať na znalosti, resp. skúsenosti žiakov. Pojmy používané vo vyučovaní by mali žiaci poznať a mali by rozumieť ich významu.
- ✓ **Aktivita žiakov.** Žiaci by mali na hodinách sami aktívne vystupovať, skúšať si uvádzané situácie, diskutovať a podobne.
- ✓ **Tempo hodiny.** Hodina by mala byť dynamická, ale s ohľadom na porozumenie preberaných súvislostí. To platí ako pre celú triedu, tak i pre jednotlivcov.
- ✓ **Zmysluplnosť.** Žiaci by mali vidieť zmysel v tom, čo sa učia. Mali by si uvedomovať, prečo je finančná gramotnosť dôležitá.
- ✓ **Využitelnosť.** Využitelnosť sa týka najmä informácií, ktoré žiaci v rámci finančnej gramotnosti získavajú. Tieto informácie by mali byť prakticky využiteľné, čo súčasne vedie k lepšiemu zapamätaniu.
- ✓ **Dôležitosť.** Nie všetky informácie sú pre žiakov dôležité. Preto by sa mali naučiť rozpoznať, ktoré informácie by si vo vlastnom záujme mali osvojiť.

Finančné vzdelávanie je orientované na rozvíjanie zručností pre uplatnenie v živote, a preto by malo byť s každodenným životom úzko previazané. Je vhodné pripraviť také aktivity, ktoré umožňujú relatívne autentický zážitok finančnej situácie a ktoré vedú k osvojeniu stratégií zodpovedného rozhodovania.

Heuristická metóda býva často charakterizovaná ako metóda učenia objavovaním. Žiakom sa nepredkladajú hotové fakty alebo výsledky, ale sú podnecovaní, aby sami hľadali riešenia.

Situačné metódy majú veľmi blízko k životnej realite. Ich podstatou je riešenie istej problémovej situácie, ktorá je zrkadlom skutočnej udalosti. Žiaci potom používajú svoje vedomosti a zručnosti, pracujú s informačnými zdrojmi, ale zohľadňujú aj svoje skúsenosti, názory a postoje. Spoločne diskutujú o možných riešeniach, hľadajú ich výhody a nevýhody a rozhodujú sa, ktoré riešenie je za daných podmienok najlepšie.

Spolupráca pri dosahovaní spoločných cieľov je jednou z charakteristík **kooperatívneho učenia sa**. Práca v skupine umožňuje každému zapojiť sa podľa svojich možností a schopností, dáva možnosť vyniknúť a uplatniť vedomosti či prednosti, ktoré ostatní nemajú.

Projektová metóda vnáša do vyučovania poznanie, viac reality a samostatného hľadania informácií, tak isto pomáha u žiakov vytvárať potrebné životné kompetencie. Ide o spoločné premýšľanie, diskusiu či spoločné riešenie, ktoré vedie k uskutočneniu cieľa. Žiaci pracujú v skupine, čo podporuje ich spoluprácu. Využívajú pri tom dostupné zdroje, pri ktorých sa učia rozlišovať ich vierohodnosť.

Insenačné metódy založené na simulácii a hraní rolí sú jednou z možností, ako žiakov vtiahnuť do finančnej problematiky. Je možné tak rozvíjať finančné stratégie, ale zároveň nepracovať s citlivými údajmi. Aj z tohto dôvodu majú tieto metódy vo finančnom vzdelávaní široké uplatnenie.

Pre viaceré témy finančného vzdelávania sú veľmi vhodné **diskusie a diskusné hry**. Žiaci môžu byť rozdelení i na skupiny obhajujúce určitý názor či postoj alebo môže ísť o diskusiu žiakov a učiteľa. Žiaci by sa mali na diskusiu vopred pripraviť, nájsť si argumenty a podklady pre svoje tvrdenia. Diskusné hry precvičujú schopnosť komunikácie, vyjednávania a dosahovania súhlasu, formulácie názoru a pocitu, načúvania, vciťovania sa.

Brainstorming – predstavuje skupinovú techniku zameranú na získanie čo najväčšieho množstva nápadov na danú tému. Je založená na skupinovom výkone.

Myšlienková (mentálna) mapa – predstavuje graficky usporiadaný text (prípadne doplnený obrázkami) s vyznačenými súvislosťami. Využíva sa na zapamätanie, na učenie, na grafické zobrazenie alebo na riešenie problémov. Zvyčajne sa začína hlavným námetom uprostred papiera (tabule) a kreatívnym využitím rôznych obrázkov, kódov, symbolov i farieb je vytvorená myšlienková (mentálna mapa).

Doplňovačky, osemšmerovky – tvoria metodický základ, ktorý je jednoduchý a časovo nenáročný. Ide o rýchle cvičenia, pomocou ktorých si žiaci zopakujú to podstatné z preberanej látky. Niekedy môžu slúžiť aj ako motivácia.

Didaktické hry predstavujú ďalšiu možnosť, ako v praxi realizovať alebo spestriť finančné vzdelávanie. Medzi didaktické hry môžeme zaradiť aj klasické skupinové hry alebo strategické hry, ktoré sú spracované ako doskové hry, prípadne počítačové aplikácie. Môžu plniť funkciu motivačnú i upevňovaciu. Prostredníctvom didaktických hier je možné so žiakmi riešiť aj zložité učebné problémy.

Praktickou doplňujúcou súčasťou finančného vzdelávania sú rôzne programy a projekty, ktoré ponúkajú rôznorodé organizácie školám (napr. Junior Achievement Slovensko, nezisková organizácia EDULAB, Nadácia pre deti Slovenska, občianske združenie ETP Slovensko, Nadácia otvorenej spoločnosti, Finančná akadémia s. r. o. a i.).

FORMY VYUČOVANIA

-skupinové vyučovanie, -problémové vyučovanie,
-projektové vyučovanie, -exkurzia a vychádzka.

HODNOTENIE

Hodnotíme v rámci jednotlivých predmetov a vychádzame pri tom z Metodického pokynu č. 22/ 2011 na hodnotenie žiakov ZŠ

OBSAH VZDELÁVANIA

Finančnú gramotnosť je možné rozvíjať v rámci **všetkých učebných predmetov**:

- začleniť do jednotlivých predmetov, uplatniť medzipredmetové vzťahy,
- realizovať ju v blokovom vyučovaní,
- realizovať ju formou kurzu,
- realizovať vzdelávacie výlety a exkurzie,

□ vytvoriť samostatný predmet.

AKTIVITY V REALIZÁCIÍ FIG

1. Začleniť FIG do tematických výchovno - vzdelávacích plánov všetkých predmetov .

T: september 2019

Z: vyučujúci

2. V každej triede uskutočniť jednu TRH s tematikou FIG.

T: podľa plánov triedneho učiteľa

Z: triedni učitelia

3. Štúdium odbornej literatúry.

T: stály

Z: všetci učitelia

4. Zvyšovať ekonomickú a finančnú gramotnosť žiakov.

T: podľa TVP

Z: vyučujúci

ZÁVER

Na pomoc pedagógom, žiakom pri identifikácii príslušných vzdelávacích materiálov je dostupný portál digitálneho edukačného obsahu MŠVVaŠ SR

- webové stránky s témami finančnej gramotnosti, materiálno-technické a didaktické prostriedky, ktoré má škola k dispozícii.
- Finančná gramotnosť 1 - Metodická príručka pre implementáciu finančnej gramotnosti do vzdelávania na prvom stupni základných škôl, Štátny pedagogický ústav, 2014, ISBN 978-80-8118-119-1
- <http://www.minedu.sk/financna-gramotnost/>
- www.edu-centrum.sk
- www.fininfo.sk
- www.financnahitparada.sk
- Publikácia Korupcia–námety na vyučovanie pre základné a stredné školy, ktorá je dostupná na <http://www.statpedu.sk/sk/> v položke vzdelávanie, v ponuke vzdelávacie aktivity–finančné vzdelávanie–Podporné materiály
- rôzne stránky finančných inštitúcií

Uvedené témy sú rozpracované do čiastkových kompetencií - tabuľky nižšie. Predmety, do ktorých je možné finančnú gramotnosť priamo začleniť sú uvedené v nasledujúcich tabuľkách:

Implementácia do jednotlivých predmetov a tém podľa ročníkov - Primárne vzdelávanie

1. téma : FINANČNÁ ZODPOVEDNOSŤ SPOTREBITEĽOV

	Čiastková kompetencia 1 : Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach	Čiastková kompetencia 2: Stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov	Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými tržmi	Čiastková kompetencia 4: Posúdiť význam boja proti korupcii, podvodu, ochrany proti praniu špinavých peňazí
	Žiak je schopný: Uviesť jednoduché príklady, ako sa môžu osobné informácie/údaje dostať k nepovolánym osobám. Opísať možné dôsledky prezradenia vybraných osobných informácií.	Žiak je schopný: Uviesť príklady možností na vrátenie výrobkov v rôznych typoch obchodov (napr. elektronické, kamenné). Jednoducho opísať základné práva spotrebiteľov.		Žiak je schopný: Navrhnuť spôsoby riešenia finančných situácií, v ktorých sa stretne s klamstvom, podvodom, nečestným správaním
I.r	ETV - Ja a skupina	ETV - Ja a skupina, Obdarovanie najbližších		ETV - Iniciatíva v sebaopoznaní a vo vzťahu k iným
II.r.	MAT - Sčítanie a odčítanie v obore do 20 s prechodom cez základ 10 ETV - Ja a skupina	ETV - Ja a skupina, Obdarovanie najbližších		MAT - Sčítanie a odčítanie v obore do 20 s prechodom cez základ 10 ETV - Iniciatíva v sebaopoznaní a vo vzťahu k iným
III.r.	ANJ - Môj domov INF- Komunikácia prostredníctvom IKT, ochrana osobných údajov - Práca s nástrojmi na komunikáciu MAT - Numerické a slovné úlohy	MAT - Opakovanie učiva 2. ročník ETV - Ja a skupina, Obdarovanie najbližších		SJL - Porekadlo, príslovie, ľudová rozprávka ETV - Iniciatíva v sebaopoznaní a vo vzťahu k iným

	z oblasti finančnej gramotnosti SJL - Inzerát SJL - Oznam ETV - Ja a skupina			
IV.r.	INF - Komunikácia a spolupráca - Vyhľadavanie na webe SJL - Podstatné mená(Vlastné mená) ETV - Ja a skupina	ETV - Ja a skupina, Obdarovanie najbližších		ANJ - Rodina ETV - Iniciatíva v sebaopoznaní a vo vzťahu k iným

2. téma : PLÁNOVANIE, PRÍJEM, PRÁCA

	Čiastková kompetencia 1 : Identifikovať zdroje osobných príjmov	Čiastková kompetencia 2: Vypracovať finančný plán	Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť daňový a odvodový systém	Čiastková kompetencia 4: Zhrnúť právne formy podnikania a základné predpisy pre oblasť podnikania
	<u>Žiak je schopný:</u> Opísať, čo sú osobné príjmy človeka.	<u>Žiak je schopný:</u> Roztriediť príjmy do domácnosti a výdavky na domácnosť.		
I.r	PRV- Človek a spoločnosť - Moja rodina			
II.r.		MAT - Sčítanie a odčítanie dvoch dvojčiferných čísel s prechodom cez základ 10. MAT - Porovnávanie čísel a počítanie do 100 – celé desiatky a jednotky, číselný rad.		

III.r.	ANJ - Povolanie INF - Reprezentácie a nástroje - Práca s textom MAT - Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie- Stĺpcový graf	ANJ - Povolanie MAT - Pravda, nepravda. MAT - Numerické a slovné úlohy		
IV.r.	ANJ - Budovy	ANJ - Budovy MAT- Tabuľka SJL - Číslovky		

3. téma : ROZHODOVANIE A HOSPODÁRENIE SPOTREBITEĽOV

	Čiastková kompetencia 1 : Poznať a zosúladiť osobné, rodinné, spoločenské potreby	Čiastková kompetencia 2: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a ich dôsledkov	Čiastková kompetencia 3: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe	Čiastková kompetencia 4: Popísať používanie rôznych metód platenia
	<u>Žiak je schopný:</u> Pomenovať osobné, rodinné a spoločenské potreby. Vysvetliť vzťah ľudská práca – peniaze. Vymedziť situácie, kedy si človek predmety nakupuje a kedy si ich požičiava.	<u>Žiak je schopný:</u> Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti. Stanoviť si merateľné krátkodobé finančné ciele.	<u>Žiak je schopný:</u> Porovnať ceny rovnakého alebo podobného výrobku a/alebo služby v dvoch rôznych obchodoch. Uplatniť zodpovedné rozhodovanie pri nákupe, primerane veku.	<u>Žiak je schopný:</u> Opísať, za čo všetko sa v domácnosti platí. Vysvetliť používanie peňazí v bežných situáciách (hotovostná a bezhotovostná forma peňazí)
I.r		ETV - Sebaovládanie a riešenie konfliktov		

II.r.	MAT - Slovné úlohy	PRV- Človek a spoločnosť - Naša krajina SJL - Vieme poprosiť a poďakovať SJL - Vieme sa ospravedlniť ETV - Sebaovládanie a riešenie konfliktov		MAT - Slovné úlohy
III.r.	ANJ - Jedlo MAT - Opakovanie učiva 2. ročníka, Násobenie a delenie 5 PRI - Zdravé stravovanie PRI - Pitný režim	INF - Reprezentácie a nástroje - Práca s textom MAT - Numerické a slovné úlohy z oblasti finančnej gramotnosti ETV - Sebaovládanie a riešenie konfliktov	ANJ - Jedlo MAT - Slovné úlohy PCV - Cena potravín PCV - Skladovanie potravín SJL - Reklama, druhy reklamy	INF - Reprezentácie a nástroje - Práca s textom
IV.r.	ANJ -Rodina PCV - Papier a kartón PRI - Rozmnožovacia sústava	ANJ - Rodina INF - Reprezentácie a nástroje - Práca s textom ETV - Sebaovládanie a riešenie konfliktov PRI - Podmienky života na zemi	MAT- Slovné úlohy PCV - Pokrmy na oslavu Vhodné a nevhodné potraviny PCV - Zdroje elektrickej energie PCV - Elektrický obvod	ANJ - Budovy MAT- Slovné úlohy

4. téma : ÚVER A DLH

	Čiastková kompetencia 1 : Identifikovať riziká, prínosy a náklady jednotlivých typov úverov	Čiastková kompetencia 2: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebiteľských úverov	Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť možnosti, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť
	<u>Žiak je schopný:</u> Zdôvodniť voľbu nákupu tovaru alebo služby alebo požičania si predmetu.	<u>Žiak je schopný:</u> Vysvetliť, že peniaze sa dajú požičať vo finančných inštitúciách	<u>Žiak je schopný:</u> Vysvetliť, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí.
I.r.		ETV - Iniciatíva v sebaopoznaní a vo vzťahu k iným	ETV - Kamarátstvo a priateľstvo- úprimné a falošné priateľstvo
II.r.		PRV- Človek a príroda - Rodina ETV - Iniciatíva v sebaopoznaní a vo vzťahu k iným	ETV - Kamarátstvo a priateľstvo- úprimné a falošné priateľstvo
III.r.	MAT - Násobenie a delenie v obore násobilky	ETV - Iniciatíva v sebaopoznaní a vo vzťahu k iným VLA - Slovensko	ETV - Kamarátstvo a priateľstvo- úprimné a falošné priateľstvo
IV.r.	ANJ - Rodina MAT - Stĺpcový graf.	SJL - Robíme rozhovor(Interview) ETV - Iniciatíva v sebaopoznaní a vo vzťahu k iným	MAT- Stĺpcový graf ETV - Kamarátstvo a priateľstvo- úprimné a falošné priateľstvo

5. téma : SPORENIE A INVESTOVANIE

	Čiastková kompetencia 1 : Vysvetliť, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite	Čiastková kompetencia 2: Zhodnotiť investičné alternatívy
	<u>Žiak je schopný: Opísať, ako a prečo človek môže sporiť.</u>	
I.r.		
II.r.	MAT - Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 100 - Slovné úlohy	
III.r.	ANJ -Členovia rodiny VYV - Reliéf, sadrový odliatok - mince	
IV.r.	Mat - Slovné úlohy SJL - Diskusia, názor PCV - Papier a kartón PCV - Vianočné tradície PCV - Veľkonočné tradície	

6. téma : RIADENIE RIZIKA A POISTENIE

	Čiastková kompetencia 1 : Vysvetliť pojem riziko a pojem poistenie	Čiastková kompetencia 2: Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením	Čiastková kompetencia 3: Charakterizovať komerčné poistenie
	Žiak je schopný: Uviesť príklady rizík, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti. Vysvetliť podstatu rizika a jeho typy.	Žiak je schopný: Vysvetliť, prečo a kedy sa ľudia potrebujú poistiť. Na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje.	
I.r		PRV - Človek a príroda – Voda PRV - Človek a príroda- Zdravie	
II.r.		PRV - Človek a spoločnosť – Hlásenie požiaru PRV - Človek a príroda - Zdravie a choroba	
III.r.	ANJ - Členovia rodiny INF - Informačná spoločnosť - Digitálne technológie v spoločnosti PRI - Zdravé stravovanie PRI - Pitný režim		
IV.r.	VLA-Opakovanie témy Od Tatier k Dunaju VLA- Opakovanie témy Od Dunaja po Hornád VLA-Opakovanie témy Od Hornádu po Dunajec	INF - Informačná spoločnosť – Bezpečnosť a riziká	

Implementácia do jednotlivých predmetov a tém podľa ročníkov - Nižšie stredné vzdelávanie

1. téma :FINANČNÁ ZODPOVEDNOSŤ SPOTREBITEĽOV

	Čiastková kompetencia 1 : Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach	Čiastková kompetencia 2: Stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov	Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi	Čiastková kompetencia 4: Posúdiť význam boja proti korupcii, podvodu, ochrany proti praniu špinavých peňazí
	<u>Žiak je schopný:</u> Vysvetliť možnosti úniku dôležitých osobných údajov. Zhodnotiť dôsledky zneužitia osobných údajov. Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzaniu konfliktom (finančná inštitúcia, klient).	<u>Žiak je schopný:</u> Vyhľadať informácie o právach spotrebiteľov vrátane práva na reklamáciu. Uviesť príklady klamlivých a zavádzajúcich obchodných praktík. Uviesť príklady falšovaných tovarov (tzv. fejkov).	<u>Žiak je schopný:</u> Vysvetliť význam ochrany vkladov v SR. Vysvetliť rozdiel medzi bankovými a nebankovými subjektmi.	<u>Žiak je schopný:</u> Identifikovať korupčné správanie. Identifikovať podvodné správanie. Uviesť príklady zneužívania verejných zdrojov.
V.r	ETV - Asertivita ako súčasť komunikácie. ETV - Pravda ako etická hodnota DEJ-Písomné historické pramene DEJ -Dejepisná exkurzia- oblastný archív DEJ - Zapísaná myšlienka sa zachovala SJL - Diskusia SJL - Debata SJL - Email	MAT - Počítanie s eurami a centami, slovné a kontextové úlohy, násobenie a delenie SJL - Plagát SJL - Inzerát SJL -Reklama		

VI.r.	<p>OBN - Triedna samospráva OBN - Školská samospráva OBN - Euro – naša mena ETV - Asertivita ako súčasť komunikácie. ETV - Pravda ako etická hodnota MAT - Riešenie slovných úloh v obore prirodzených čísel</p>	<p>SJL – Reklama, Rozhovor, Argument a protiargument MAT - Riešenie slovných úloh v obore prirodzených čísel</p>		
VII.r.	<p>ETV - Asertivita ako súčasť komunikácie. ETV - Pravda ako etická hodnota OBN - Zdravý životný štýl CHEM - Význam vody MAT - Slovné úlohy</p>	<p>OBN - Zdravý životný štýl</p>		<p>OBN – Dobrovoľníctvo, charitatívna činnosť</p>
VIII.r.	<p>ETV - Asertivita ako súčasť komunikácie ETV - Pravda ako etická hodnota SJL - Za jednorazové obaly platíme dva razy slohová zložka – Každý je kováčom svojho šťastia SJL - Aká je budúcnosť plastov? CHEM - Kovy , Železo</p>	<p>OBN – Ochrana spotrebiteľa SJL - Môže za to Harry Potter</p>	<p>OBN – Trestná zodpovednosť</p>	<p>FYZ - Pohyb rovnomerný a nerovnomerný</p>
IX.r.	<p>ETV - Asertivita ako súčasť komunikácie. ETV - Pravda ako etická hodnota CHEM - Benzín, Saponáty SJL - Výkladový slohový postup OBN - Voľba povolania OBN - Spôsobilosť na povolanie</p>	<p>OBN - Ochrana spotrebiteľa</p>	<p>OBN - Bankové a nebankové inštitúcie</p>	<p>FYZ - Elektrický prúd - rôzne tarify podľa spotreby SJL - Úvaha OBN - Bankové a nebankové inštitúcie</p>

2. téma :PLÁNOVANIE, PRÍJEM, PRÁCA

	Čiastková kompetencia 1 : Identifikovať zdroje osobných príjmov	Čiastková kompetencia 2: Vypracovať finančný plán	Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť daňový a odvodový systém	Čiastková kompetencia 4: Zhrnúť právne formy podnikania a základné predpisy pre oblasť podnikania
	<u>Žiak je schopný:</u> Vysvetliť pojem mzda (hrubá, čistá). Charakterizovať príjem z podnikateľskej činnosti.	<u>Žiak je schopný:</u> Vysvetliť prvky osobného rozpočtu (pravidelné a nepravidelné príjmy, výdavky a úspory). Zostaviť rozpočet domácnosti. Charakterizovať typy rozpočtov (vyrovnaný, schodkový, prebytkový) na úrovni rodiny.).	<u>Žiak je schopný:</u> Uviest' príklady, ako štát využíva príjmy z daní.	<u>Žiak je schopný:</u> Vysvetliť podstatu a význam podnikania na príkladoch podnikateľských subjektov v praxi. Navrhnuť vlastný projekt a individuálne aj tímovo pracovať na jeho realizácii.
V.r	TECH - Peniaze a ich funkcia, Finančné inštitúcie TECH - Rozpočet domácnosti a sporenie DEJ- Ako si človek vytváral rodinu DEJ - Práca – trest alebo radosť DEJ - Detská práca	TECH - Rozpočet domácnosti a sporenie		
VI.r.	DEJ - Rímska kultúra MAT - Slovné úlohy TECH - Osobné želania/potreby	DEJ - Civilizácie starého Orientu TECH - Finančné rozhodnutia, finančné ciele		
VII.r.	TECH - Práca a peniaze TECH - Bezhotovostné peniaze DEJ - Život našich predkov DEJ - Zámorské objavy Európanov OBN - Pohyb obyvateľstva na Zemi MAT - Časť prislúchajúca počtu percent NEJ - Čísllovak	TECH - Rozpočet domácnosti, Hospodárenie domácnosti, Denník osobných príjmov a výdavkov OBN - Štruktúra spoločnosti MAT - Základ, Slovné úlohy NEJ - Čísllovak		MAT - Projekt - založ si banku

	<p>ANJ - Peniaze a ich funkcia, Finančné inštitúcie</p> <p>ANJ - Rozpočet domácnosti a sporenie</p> <p>RUJ - Rodina, Základné potraviny, Hračky</p>			
VIII.r.	<p>TECH -Plánovanie a vedenie domácnosti Príjmy a výdavky</p> <p>GEO - Hospodárstvo- poľnohospodárstvo</p> <p>DEJ – Slovenské vyst'ahovalectvo</p> <p>SJL - Exupéry – Malý princ</p> <p>SJL - Čo ovplyvňuje našu budúcnosť</p> <p>FYZ - Energia</p> <p>NEJ - Číslanky 20 – 100</p> <p>MAT - Grafy a diagramy, stĺpcový graf, kruhový graf</p>	<p>TECH - Rozpočet domácnosti</p> <p>Archivácia dokumentov, reklamácie</p> <p>GEO - Doprava, služby a cestovný ruch</p> <p>SJL - Anna zo Zeleného domu</p> <p>INF - Práca s tabuľkami – funkcie, výpočty</p>		
IX.r.	<p>GEO - Hospodárstvo- nerastné suroviny, priemysel</p> <p>DEJ – Zlaté dvadsiate roky</p> <p>DEJ - Zápas o každodenný chlieb</p> <p>SJL - Úvaha</p> <p>TECH - Príjmy a výdavky</p> <p>Rozpočet domácnosti</p> <p>Archivácia dokumentov, reklamácie</p> <p>OBN - Voľba povolania</p> <p>OBN - Osobný a rodinný rozpočet</p>	<p>GEO - Služby, odchod a cestovný ruch</p> <p>INF - Excel – vkladanie vzorcov a výpočty</p> <p>NEJ - Farby a rozpočet</p> <p>SJL - H. Stoll - Priamov poklad</p> <p>TECH - Príjmy a výdavky</p> <p>Rozpočet domácnosti</p> <p>Archivácia dokumentov, reklamácie</p> <p>OBN - Osobný a rodinný rozpočet</p>	<p>ANJ - Nakupovanie</p>	<p>OBN - Podnikanie</p> <p>OBN - Základné formy podnikania</p>

3. téma :ROZHODOVANIE A HOSPODÁRENIE SPOTREBITEĽOV

	Čiastková kompetencia 1 : Poznať a zosúladiť osobné, rodinné, spoločenské potreby	Čiastková kompetencia 2: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a ich dôsledkov	Čiastková kompetencia 3: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe	Čiastková kompetencia 4: Popísať používanie rôznych metód platenia
	<u>Žiak je schopný:</u> Vysvetliť, kedy šoriť a kedy si požičiavať (rozdiel medzi úsporami a pôžičkou). Vysvetliť na konkrétnych príkladoch funkciu peňazí ako prostriedku na zabezpečenie životných potrieb.	<u>Žiak je schopný:</u> Zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority. Prijímať finančné rozhodnutia na základe svojich reálnych možností a zhodnotiť ich dôsledky. Opísať základné typy bankových produktov.	<u>Žiak je schopný:</u> Opísať spôsob rozhodovania pri sporení a investovaní finančných prostriedkov. Rozlíšiť pozitívne a negatívne vplyvy reklamy na spotrebiteľa.	<u>Žiak je schopný:</u> Opísať moderné spôsoby platenia. Rozlíšiť platobné karty podľa funkcie (debetné, kreditné). Opísať spôsoby platenia v tuzemskej a zahraničnej mene. Porozumieť prepočtu meny (napríklad českých korún na Euro a naopak).
V.r	ETV - Rodina, v ktorej žijem	TECH - Finančné inštitúcie ETV - Rodina, v ktorej žijem	ANJ - Základné druhy oblečenia	
VI.r.	GEO - Obyvateľstvo a sídla Afriky ETV - Rodina, v ktorej žijem DEJ - Klasické Grécko DEJ - Ako sa žilo v stredoveku	GEO - Obyvateľstvo Afriky a Ázie ETV - Rodina, v ktorej žijem MAT - Desatinné čísla - slovné úlohy TECH - Finančné rozhodnutia, finančné ciele	ANJ- Stravovacie návyky GEO - Hospodárstvo Afriky GEO - Hospodárstvo Ázie TECH - Finančné rozhodnutia, finančné ciele	MAT - Aritmetický priemer
VII.r.	GEO - Európska únia ETV - Rodina, v ktorej žijem DEJ – Kultúrny prínos Veľkej Moravy DEJ - Mestské výsady a privilégia DEJ - Zlatá baňa Uhorska – banské mestá	ETV - Rodina, v ktorej žijem DEJ - Svetové hospodárstvo	ANJ - Voľný čas a záľuby RUJ - Kto je doma, Moja izba, Bratislava, Moskva	

VIII.r.	ETV - Rodina, v ktorej žijem FYZ - Mechanická práca, Práca na naklonenej rovine a kladke, Výkon NEJ - Čo potrebujem v škole	ETV - Rodina, v ktorej žijem	TECH - Reklama ANJ - Aktivity mládeže	NEJ - Jedálny lístok - projekt NEJ - Čo to stojí?
IX.r.	ETV - Rodina, v ktorej žijem DEJ – Život v Slovenskom štáte OBN - Osobný a rodinný rozpočet GEO – Austrália GEO - Amerika	ETV - Rodina, v ktorej žijem DEJ - Osudné výstrely zo Sarajeva DEJ - Ako sa rodil mier, Slovensko vstupuje do ČS. štátu, Na východ od železnej opony, Dve tváre komunistickej totality, Na ceste k EÚ FYZ - práca - spotreba el. energie - straty el. energie. – vplyv na spotrebu OBN - Produkty a služby bánk GEO – Austrália GEO - Amerika	ANJ - Nakupovanie NEJ - Jedálny lístok SJL - V. Hugo - Bedári SJL - Prídavné mená OBN - Dopyt a ponuka OBN - Ochrana spotrebiteľa GEO – Austrália GEO - Amerika	NEJ - Môj obľúbený recept OBN - Euro

4. téma :ÚVER A DLH

	Čiastková kompetencia 1 : Identifikovať riziká, prínosy a náklady jednotlivých typov úverov	Čiastková kompetencia 2: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebiteľských úverov	Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť možnosti, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť
	<u>Žiak je schopný:</u> Zhodnotiť výhody a nevýhody využívania úveru vrátane používania kreditnej karty. Aplikovať na príkladoch jednoduché úročenie. Analyzovať možnosti získavania finančných prostriedkov cez bankové a nebankové subjekty a dôvody a riziká nákupov na úver	<u>Žiak je schopný:</u> Uviest' príklady spotrebiteľských úverov a ich poskytovateľov. Vysvetliť systém ochrany spotrebiteľa pri úveroch spotrebiteľom.	<u>Žiak je schopný:</u> Uviest' príklady legálnych a nelegálnych postupov pri vymáhaní dlhov. Zhodnotiť význam úverovej histórie a budovanie pozitívnej úverovej histórie.
V.r			
VI.r.			INF - Práca s tabuľkami
VII.r.	GEO - Obyvateľstvo a sídla SJL – Aseratívna a efektívna komunikácia MAT - Nepriama úmernosť	MAT - Jednoduché úrokovanie	
VIII.r.		MAT - Kladné a záporné čísla	OBN - Protiprávne konanie
IX.r.	SJL - Náučný štýl, Odborný štýl OBN - Bankové a nebankové inštitúcie OBN - Produkty a služby bánk	MAT - Základné štatistické pojmy MAT - Postup pri štatistickom prieskume SJL - Kde, kedy, ako a prečo vznikli peniaze OBN - Bankové a nebankové inštitúcie OBN - Produkty a služby bánk	OBN - Bankové a nebankové inštitúcie OBN - Produkty a služby bánk

5. téma :SPORENIE A INVESTOVANIE

	Čiastková kompetencia 1 : Vysvetliť, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite	Čiastková kompetencia 2: Zhodnotiť investičné alternatívy
	<u>Žiak je schopný:</u> Vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“. Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé, strednodobé a dlhodobé ciele	<u>Žiak je schopný:</u> Uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom. Uviesť možnosti využitia voľných finančných prostriedkov (sporenie, produkty so štátnym príspevkom, nehnuteľnosti). Zdôvodniť výber zvoleného produktu pre investovanie voľných finančných prostriedkov.
V.r	TECH - Rozpočet domácnosti a sporenie	
VI.r.		
VII.r.	DEJ – Talianske mestské štáty - humanizmus ANJ - Rozpočet domácnosti a sporenie RUJ - V obchode	
VIII.r.	TECH - Sporenie DEJ – Priemyselná revolúcia Mária Terézia a reformy MAT - Slovné úlohy MAT - Relatívna početnosť udalosti SJL - Exupéry – Malý princ SJL - Tri gaštanové kone	TECH - Sporenie MAT - Relatívna početnosť udalosti SJL - Exupéry – Malý princ
IX.r.	MAT - Graf funkcie OBN - Sporenie a investovanie	SJL - Administratívny štýl TECH - Platby cez internet MAT - Podobnosť geometrických útvarov MAT - Vety o podobnosti trojuholníkov MAT - Projekt Zväčši si obrázok

6. téma :RIADENIE RIZIKA A POISTENIE

	Čiastková kompetencia 1 : Vysvetliť pojem riziko a pojem poistenie	Čiastková kompetencia 2: Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením	Čiastková kompetencia 3: Charakterizovať komerčné poistenie
	<u>Žiak je schopný:</u> Opísať spôsoby, akými sa dajú znížiť rôzne druhy rizík alebo ako sa im dá úplne vyhnúť. Vysvetliť podstatu a význam poistenia. Uviesť základné druhy poistenia (životné a neživotné).	<u>Žiak je schopný:</u> Vysvetliť základný účel verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým 16 nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.	<u>Žiak je schopný:</u> Rozoznať hlavné typy poistenia motorových vozidiel. Vysvetliť rozdiel medzi poistením nehnuteľnosti (bytu, resp. domu) a poistením domácnosti (zariadenia)
V.r	GEO - Ohnivé miesta na Zemi, zemetrasenie, činnosť vody a vetra INF - Práca s internetom		
VI.r.	FYZ - Zásady BOZ pri práci vo fyzike MAT - Riešenie jednoduchých kontextových úloh z reálneho života	OBN - Triedna samospráva OBN - Školská samospráva	
VII.r.	GEO - Hospodárstvo – doprava, cestovný ruch CHEM - Chemické deje (Uviesť oblasti chemickej výroby so zvýšeným rizikom úrazu.), Zásady BOZ, Horenie ako chemická reakcia (Charakterizovať oblasti so zvýšeným rizikom úrazu a uviesť možnosť úrazového poistenia a poistenia majetku pred požiarom.) FYZ - Zásady BOZ, Historické aspekty chápania pojmu teplo, Teplo	INF - Konšpirácie a hoaxy	
VIII.r.	TECH - Poistenie FYZ - Zásady BOZ pri práci	SJL - Aká je budúcnosť plastov?	GEO - Doprava, služby a cestovný ruch

IX.r.	FYZ - Zásady BOZ pri práci vo fyzike - pri práci s el. prúdom CHEM - Zásady BOZ pri práci v chémii Výroba benzínu, Deriváty uhl'ovodíkov, Organické látky v živých organizmoch , Organické látky v bežnom živote SJL - J. Wilsonová - Dieťa zo smetiska OBN - Sporenie a poistenie	SJL - J. Šimulčíková – Dievča s bocianími nohami TECH - Poistenie	GEO - Hospodárstvo-poľnohospodárstvo a doprava TECH - Poistenie
-------	--	--	--

Čitateľská gramotnosť

Čitateľská gramotnosť je univerzálna technika, ktorá robí žiaka schopným nielen prečítať slová, vety a celé texty, ale aj pochopiť prečítané a ďalej s obsahom a získanými informáciami pracovať. Pri takomto chápaní problematiky čitateľskej gramotnosti nie je až tak veľmi dôležitá ani rýchlosť, ani plynulosť čítania, ale podstatné je porozumenie textu a používanie informácií z neho. Súčasťou čitateľskej gramotnosti je rozvoj komunikatívnych kompetencií žiaka, jeho čitateľské schopnosti a zručnosti, čitateľské návyky, záujmy, postoje, motivácia k čítaniu a získané vedomosti.

Tieto aspekty je potrebné premietnuť nielen do osvojovania si poznatkov o jazyku (jazyková kompetencia), ale i o ich vhodnom použití v rôznych komunikačných situáciách (komunikačná kompetencia). Vytvoriť väčší priestor na vlastnú tvorbu jazykových prejavov, prácu s informáciami, čitateľskú gramotnosť a schopnosť argumentovať. Cieľom je rozvoj čitateľských a komunikačných schopností, ktoré presahujú aspekt technického zvládnutia čítaného textu a smerujú k prijatiu jeho obsahu. Viest' žiakov ku konštruovanej a aktívnej účasti v procese učenia sa. Na jednotlivých vyučovacích predmetoch využívať inovačné metódy a formy práce, porovnávať informácie z rôznych zdrojov, využívať multimediálne programy, zaraďovať prácu s internetom s prepojením na bežný život, pracovať s nesúvislými textami akými sú mapy, grafy, tabuľky a vyvodzovať vzťahy medzi informáciami. Čitateľskú gramotnosť ako kompetenciu k celoživotnému učeniu rozvíjať na princípe medzipredmetových vzťahov. Žiak si uvedomuje potrebu svojho autonómneho učenia sa ako prostriedku seberealizácie a osobnostného rozvoja, dokáže reflektovať proces vlastného učenia sa a myslenia pri získavaní a spracovávaní nových poznatkov a informácií a uplatňuje rôzne stratégie učenia sa, dôkaze kriticky zhodnotiť informácie a ich zdroj, tvorivo ich spracovať a prakticky využívať, kriticky hodnotí svoj pokrok, prijíma spätnú väzbu a uvedomuje si svoje ďalšie rozvojové možnosti.

Dobré čitateľské zručnosti vytvárajú predpoklad pre zvládnutie ostatných vyučovacích predmetov, preto by mali v rámci školského vzdelávania patriť medzi kľúčové oblasti. Čitateľská gramotnosť je schopnosť porozumieť a používať také písomné jazykové formy, ktoré vyžaduje spoločnosť a ktoré majú hodnotu pre jednotlivca.

Poznáme tri aspekty čitateľskej gramotnosti:

1. procesy porozumenia

a. vyhľadávanie určitých informácií

b. vyvodzovanie záverov

c. interpretovanie a integrovanie myšlienok a informácií

2. ciele čítania

a. čítanie pre literárny zážitok (fiktívny hrdina, udalosť, prostredie)

b. čítanie pre získavanie a využívanie informácií (aspekty reálneho sveta)

3. čitateľské zručnosti a postoje (podporujú celoživotné vzdelávanie)

Tradičné formy na rozvoj čitateľskej gramotnosti:

- hlasné čítanie, - tiché čítanie, - vzájomné čítanie (vo dvojiciach, v skupine), - odpovede na otázky k textu,- tvorba otázok k textu (ak vie, o čom čítal, vie vytvárať otázky), - rozprávať jeden druhému o prečítanom, - dramatizácia, - výstavka kníh s možnosťou ich zakúpenia,

- pravidelné návštevy obecnej knižnice, - čitateľské kútiky na chodbách školy a iné.

Netradičné formy na rozvoj čitateľskej gramotnosti:

- čítajú rodinní príslušníci triedy pre triedu, - čítajú starší mladším, - čítame škôlkarom, - vytváranie zaujímavého obalu na knihu,

- tvorba maľovaného čítania starších mladším (podľa prečítaného textu).

Najčastejšie nedostatky v praxi:

1. Pedagogická verejnosť často vníma čitateľskú gramotnosť len ako súčasť predmetu materinský jazyk a literatúra.

2. Stereotypy vo vzdelávaní – zameranosť na obsah a na nižšie kognitívne funkcie - a pretrvávajúce dominantné postavenie učiteľa pri sprostredkúvaní obsahu.

3. Obmedzené využívanie rozmanitých učebných a informačných zdrojov.

4. Nízka frekvencia práce s nesúvislými textami.

5. Slabá schopnosť súčasného vzdelávacieho systému eliminovať a kompenzovať rozdiely medzi žiakmi, ktoré sú dané odlišnou úrovňou podnetnosti ich domáceho zázemia.

6. Čitateľská gramotnosť sa nerozvíja prierezovo vo všetkých predmetoch, absentujú kvalitné podporné nástroje pre učiteľov (učebnice, metodiky, webový portál, poradenská činnosť).

7. Absencia povinnej literatúry v školských knižniciach v predmete slovenský jazyk a literatúra.

POTREBNÉ KROKY VO VZŤAHU K UČITEĽOVI

- ✓ Čitateľskú gramotnosť realizovať vo všetkých vzdelávacích oblastiach.
- ✓ Vyučovacie hodiny, ktoré sú zamerané na osvojenie si správnych stratégií pri čítaní s porozumením a na vyhľadávanie informácií v súvislosti s edukačným obsahom, realizovať v spolupráci so školským knihovníkom/knihovničkou v priestoroch školskej knižnice alebo uskutočňovať v spolupráci s verejnou knižnicou v jej priestoroch.
- ✓ Zabezpečiť vzdelávanie učiteľov pre potreby nového systému hodnotenia žiackych výkonov.
- ✓ Zabezpečovať permanentné odborné vzdelávanie pracovníkov v programoch z oblasti vývoja gramotnosti s ohľadom na posledné výsledky v teórii a praxi (úspešné príklady).
- ✓ Pripravovať pracovníkov na uskutočňovanie neformálneho vzdelávacieho procesu.
- ✓ Prístupovať k učiteľom ako k partnerom.
- ✓ Jasne definovať ciele smerom k učiteľovi.

CIEĽ

Nárast záujmu žiakov o čítanie, ich stimulácia k tvorivosti, k rozvoju prezentačných zručností, podnecovanie k vlastnej tvorbe. Vždy v každom projekte čítanie a diskusia k prečítanému, formulácia hlavných myšlienok, tvorba vhodného nápisu, interpretácia textu, prezentácia vlastného názoru, využitie poznatkov.

Na jednotlivých vyučovacích predmetoch využívame inovačné metódy a formy práce, porovnávame informácie z rôznych zdrojov, využívame multimediálne programy, zaraďujeme prácu s internetom s prepojením na bežný život, pracujeme s nesúvislými textami (mapy, grafy, tabuľky a pod.), vyvodzujeme vzťahy medzi informáciami.

Čitateľskú gramotnosť ako kompetenciu k celoživotnému učeniu rozvíjame na princípe medzipredmetových vzťahov.

Žiak, ktorý preukazuje takúto zručnosť:

- uvedomuje si potrebu svojho autonómneho učenia sa ako prostriedku seberealizácie a osobnostného rozvoja
- dokáže reflektovať proces vlastného učenia sa a myslenia pri získavaní a spracovávaní nových poznatkov a informácií a uplatňuje rôzne stratégie učenia sa
- dokáže kriticky zhodnotiť informácie a ich zdroj, tvorivo ich spracovať a prakticky využívať kriticky hodnotí svoj pokrok, prijíma spätnú väzbu a uvedomuje si svoje ďalšie rozvojové možnosti

SPOLOČNÉ CELOŠKOLSKÉ AKTIVITY A SMEROVANIA

Na dosiahnutie lepších výsledkov žiakov v oblasti čitateľskej gramotnosti uskutočňujeme najmä nasledovné aktivity:

- účasť na ďalšom vzdelávaní pedagógov organizovaných metodicko-pedagogickým centrom - interné vzdelávanie pedagógov v jednotlivých metodických orgánoch a individuálne štúdium
- odovzdávanie získaných poznatkov na zasadnutiach metodických orgánov
- (dané vzdelávanie sa pozitívne prejavuje v zavádzaní nových foriem a metód práce, pri výbere textov, pri overovaní čítania s porozumením, pri rozvoji kritického myslenia a komunikačných zručností žiakov)
- ďalšie vzdelávanie učiteľov cudzích jazykov na zvýšenie odbornej spôsobilosti
- otvorené hodiny orientované na metódy rozvoja čitateľskej gramotnosti
- venovanie zvýšenej pozornosti žiakom na ročníkoch 1 – 4, vzhľadom na narastajúci počet detí s poruchami čítania
- rozvíjanie jazykovej gramotnosti, aby žiak komunikoval v cudzom na rozšírenie hodinovej dotácie cudzích jazykov
- zlepšovanie kvality jazykového vyučovania, výstupných vedomostí a komunikačných schopností žiakov v cudzom jazyku
- používanie pracovných zošitov zameraných na rozvoj matematickej a čitateľskej gramotnosti

- využívanie školskej knižnice ako centra rozvoja čitateľských zručností - žiaci sa učia hľadať rozličné informácie z rôznych zdrojov, ktoré využívajú v projektových a skupinových prácach

V priebehu školského roka sú pripravené rôzne zaujímavé akcie spojené s čítaním, návštevou knižnice, avšak mnohé z našich aktivít sa premietajú aj do každodennej činnosti v škole.

ÚLOHY:

1. Hlasné čítanie učiteľa - touto aktivitou učiteľ motivuje žiakov, aby sa pustili do čítania. Cieľom hlasného čítania je viesť žiakov od radosti z počúvania k radosti z vlastného čítania.

Z: všetci vyučujúci   T: priebežne

2. Dostatok času na čítanie - počas vyučovacích hodín vyčleniť čas na čítanie z dôvodu slabej slovnej zásoby žiakov, vyplývajúcej z nedostatku práce žiakov s knihou mimo vyučovania.

Z: všetci vyučujúci   T: priebežne

3. Možnosť vlastného výberu textu - žiaci sa môžu sami rozhodnúť o tom, čo budú čítať, čím zvýšime zapojenie sa do aktívneho čítania, motivuje ich zvedavosť a podporuje porozumenie. Učiteľ správnym a premysleným zacielením zabezpečí, aby literatúra, z ktorej si žiaci vyberajú, zodpovedala špecifikám ich školského veku, aby bola zaujímavá, hravá, so zmyslom pre humor, žánrovo pestrá a tematicky variabilná.

Z: všetci vyučujúci   T: priebežne

4. Reakcia na prečítané - reprodukcia prečítaného, slovné, prípadne výtvarné zobrazenie prečítanej ukážky, tvorivá dramatika a akčné hry.

Z: všetci vyučujúci   T: priebežne

5. Miestna knižnica - zefektívniť spoluprácu s mestskou knižnicou. Pravidelne navštevovať knižnicu, usmerňovať žiakov pri výbere kníh, aktívne sa zúčastňovať na aktivitách, ktoré organizuje knižnica. V súvislosti s Medzinárodným mesiacom školských knižníc na podporu čítania sa zapojiť so žiakmi do česko - slovenského projektu Záložka do knihy spája školy.

Z: vyučujúci I. stupňa a SJL T: priebežne

6. Práca s letákmi a informačným materiálom – vo všetkých vyučovacích predmetoch uplatňovať predmety, s ktorými sa žiaci stretnú v bežnom živote : letáky, cestovné poriadky, cestovné lístky, pokladničné doklady.

Z: všetci vyučujúci T: priebežne

7. Prezentácia na verejnosti - v rámci rôznych podujatí usporiadaných školou - Dňa matiek, Vianočná akadémia

Z: všetci vyučujúci T: priebežne

8. Práca s nadanými žiakmi - v predmetoch, v ktorých žiaci vynikajú majú možnosť sa ďalej vzdelávať v mimo vyučovacom čase a v záujmových útvaroch a súčasne ich zapájame do rôznych umeleckých a postupových súťaží, predmetových olympiád, t. j.: Šaliarsky Matko Hviezdoslavov Kubín – prednes poézie a prózy, Olympiáda slovenského jazyka ,Literárne súťaže vyhl. MŠ SR

Z: vyučujúci SJ, CJ T: podľa harmonogramu

9. Tvorba a prezentácia projektov žiakov 2. stupňa – projektové vyučovanie prebehne podľa nasledovnej osnovy: prednáška vyučujúceho informatickej výchovy, beseda s vyučujúcim, prehliadka knižnice a zhromažďovanie materiálov, práca s odbornou literatúrou a encyklopédiami, základy práce s IKT, internetom, osvojenie si formy a obsahu projektu, techniky vytvorenia jednoduchého projektu, prezentácia a obhajoba, kolektívne posudzovanie prác, výstava prác, využitie poznatkov na jednotlivých predmetoch, v medzipredmetových vzťahoch a pre prax

Z: všetci vyučujúci T: priebežne

10. Súťaže, projekty a čitateľské aktivity - usporiadané priebežne počas celého školského roka na 1. aj 2. stupni a v ŠKD s cieľom motivovať žiakov k samostatnému čítaniu - Čítajme spolu, Moja obľúbená kniha, Číta celá trieda, Záložka do knihy, Hlasné čítanie. Dané aktivity budú prebiehať vo vyučovacom i mimovyučovacom čase, niektoré aktivity budú spojené s využitím IKT. Zapojiť žiakov 2.-4. ročníka do súťaže Čitateľský oriešok.

Z: vyučujúci SJL, CJ, VYV, vych. ŠKD T: priebežne

11. Marec - mesiac knihy – aktivity prebehnú vo vyučovacom i mimovyučovacom čase a v ŠKD - Týždeň hlasného čítania, Kvíz o knihe, Výstava kníh.

Z: vyuč. SJL, vych. ŠKD T: marec

12. Besedy - zabezpečenie besedy so spisovateľom, redaktorom, ilustrátorom o procese tvorby; beseda o najobľúbenejšej knihe.

13. Čitateľský maratón – Čítajme si /UNICEF/– aktivita prebehne v spolupráci s miestnou knižnicou.

Z: vyuč. SJL, vych. ŠKD T: máj

ZÁVER

Čitateľská gramotnosť je jedným z najväčších úspechov akejkoľvek spoločnosti, je známkou civilizácie. Naším cieľom je vrátiť žiakov späť ku knihe, naučiť ich čítaniu s porozumením a aby žiak:

- ✓ dokonale používal materinský jazyk a cudzí jazyk,
- ✓ vyjadroval svoj názor vhodným spôsobom a aby si ho vedel obhájiť,
- ✓ bol schopný vyjadriť svoje myšlienky a pocity,
- ✓ názory vyjadroval adekvátne ,
- ✓ vhodne sa vyjadroval ku kritike a prijímal kritiku druhých,
- ✓ počúval a rešpektoval názory druhých,
- ✓ vedel vyhľadávať a využívať pri učení rôzne zdroje informácií, osvojil si metódy štúdia a práce s informáciami.